

ועדה מקצועית לשימור צמחים אדומים

נספח 1. תוכניות לשימור צמחים אדומים-אנדמיים (בעלי קדימות גבוהה)

כלל תוכניות הטיפול ב- 40 מיני הצמחים האדומים-אנדמיים מוצגות בטבלה 1. תוכניות מפורטות למבחר מינים מופיעות להלן בהמשך לטבלה 1.

טבלה 1. רשימת הצמחים בקדימות גבוהה

+ = פעולה מומלצת, פירוט בתוכנית השימור המפורטת; **רקע אפור** - צמח שהוכנה לו במסמך זה תוכנית שימור מפורטת

מחוז ברט"ג	גיבון במתקני רט"ג	בנק הגנים	גן מקלט	גן בוטני	ממשק	ניטור	סקר אימות	מס' אדום	שם	
דרום	+	+		+		+	+	3.7	אזובית רמון	1
מרכז		+				+	+	6.8	אירוס הארגמן	2
צפון		+				+	+	4.2	אירוס הגלבוע	3
צפון		+				+	+	4.2	אירוס הדור	4
צפון		+				+	+	4.2	אירוס החרמון	5
דרום		+				+	+	4.7	אירוס הנגב	6
צפון	+	+	+	+		+	+	4.2	אירוס הסרגל	7
דרום		+				+	+	4.7	אירוס ירוחם	8
מרכז, צפון	+	+	+	+	+	+	+	6.3	אשבל זהרי	9
גולן	+	+	+	+		+	+	5.3	אשבל נמרוד	10
דרום		+	+	+	גידור	+	+	5.3	בופנית הרמון	11
דרום		+				+	+	3.7	בן-חרצית נגבי	12
צפון		+		+		+	+	4.2	בקית הבזלת	13
צפון		+	+	+	גידור	+	+	4.2	בקית החולה	14
צפון		+	+	+		+	+	6.3	בקית יזרעאל	15
מרכז		+	+	+		+	+	3.2	גומא שרוני	16
מרכז		+	+	+	מניעת חריש ביער אילנות	+	+	4.7	דבקת פלשת	17
צפון		+	+	+		+	+	4.7	זמזומית ורבורג	18
מרכז		+	+	+		+	+	3.7	חוחן קרדני	19
מרכז		+	+	+	גידור, איכלוס	+	+	6.3	חומעת האווירון	20
צפון		+				+	+	7.3	טופח עדשתי	21
דרום	+	+	+	+		+	+	3.7	כלך דנין	22
דרום	+	+	+	+	גידור	+	+	6.3	לשון-פר נגבית	23
צפון, גולן		+	+	+	איכלוס	+	+	5.8	מסרק ריסי	24
מרכז		+	+	+		+	+	4.7	מקור-חסידיה תמים	25
צפון		+	+	+	+	+	+	5.3	מרוות אייג	26
י"ש		+				+	+	5.3	נץ-חלב הרודיאני	27
צפון		+	+	+		+	+	3.7	סחלב מצויר	28
דרום		+	+	+	גידור?	+	+	4.7	סתונית הרמון	29
צפון		+	+	+	אישוש, הכרזה	+	+	4.2	עדעד הגליל	30
מרכז		+	+	+	איכלוס	+	+	4.7	עטיינית מגובבת	31
צפון		+	+	+	גידור	+	+	4.7	ציפורנית מצוייצת	32
י"ש		+		+		+	+	5.3	צתרה מדברית	33
מרכז		+				+	+	3.7	קחון פלישתי	34
מרכז		+	+	+		+	+	7.4	קחון קצר-פירות	35
דרום		+				+	+	3.2	שום דרומי	36
צפון		+		+		+	+	3.7	שום הגליל	37
צפון		+	+	+		+	+	3.2	שום סתווי	38
דרום		+	?		גידור	+	+	5.3	שום קולמן	39

ועדה מקצועית לשימור צמחים אדומים

מחוז ברט"ג	גיבון במתקני רט"ג	בנק הגנים	גן מקלט	גן בוטני	ממשק	ניטור	סקר אימות	מס' אדום	שם	
צפון, מרכז		+		+	גידור, תיגבור	+	+	4.2	תלתן ישראלי	40

תוכניות שימור מפורטות לצמחים אדומים

Origanum ramonense (Lamiaceae (Labiatae))	אזובית הרמון (שפתניים)
--	-------------------------------

תמצית מצב קיים לפי הספר האדום ומקורות אחרים

מספר אדום	4.1 (אנדמיות 4 - לישראל בלבד, פגיעות 0 - גדל באזורים בעלי פגיעות מועטה)
מספר אתרים ופירוט	גדלה בהר הנגב בלבד ברום שמעל 880 מ', בין הר אריכא במזרח הר הנגב, ועד הר רומם והר לוף במערב הר הנגב. מכיוון שהיא גדלה בבית גידול מיוחד של סדקים במשטחי סלע וכמעט אינה חורגת מהם, מספר האתרים אינו גדול. בהערכה גסה בין 10 ל-30 אתרים (מימי').
גודל אוכלוסיות	בן-שיח נמוך, לרוב אוכלוסיות של פרטים בודדים או עשרות פרטים.
בית גידול	כיסוי קרקע בסלעי גיר וצור, לרוב בתוך משטחי סלע ומעט יותר במצוקי מדרגות ובאפיקי וואדיות סלעיים בהר הנגב ברום שמעל 880 מ'.
המלצת הספר האדום לשימור	יש לעקוב ולהתריע אם תתחיל קטיפה אינטנסיבית של ענפי אזובית לשם איסוף כעשב תבלין וחליטת משקה.
הגנה בחוק	לא מוגן
מצב שימור בטבע	רוב האוכלוסיות כלולות בשמורת הר הנגב. אימוני צה"ל ופריצת דרכים לא מבוקרת מסכנים את קיומן של אחדות מהאוכלוסיות. הצמח טוב מאד כצמח תבלין ומתאים לחליטת משקה, אולם לפי שעה אין איסוף אינטנסיבי שלו המסכן את האוכלוסיות.
מצב שימור ex situ	. לפני כמה שנים גדלו מספר פרטים בגן הבוטני בהר הצופים. לא ידוע מה מצבם כיום
בנק הגנים	לא נמצא באוסף הבנק (לפי דיווח אחרון), יש לוודא שם.

הערכה ותוכנית לשימור in situ

<p>הצמח – בן-שיח קטן הגדל בבית גידול מיוחד.</p> <p><u>פעולת מינימום</u>: מומלץ לוודא נוכחות באתרים הידועים ולבדוק האם ישנן תוכניות של הצבא או גופים אחרים באתרים אלה ולפעול לשימור הצמחים ובית גידולם המיוחד. הבסיס לחיפוש – מסד הנתונים של הספר האדום/נתוני GIS ברט"ג. בכל תצפית שדה יש לרשום את האומדן של גודל האוכלוסיה.</p> <p><u>פעולת מקסימום</u>: לבצע סקר שדה בבית הגידול של הצמח, לחזור לכל האתרים שבהם נמצא בעבר ולוודא נוכחות, ולסמן אוכלוסיות נוספות במידה ותמצאנה. לרענן ולעדכן את נתוני התפוצה והשכיחות ואת המספר האדום.</p>
--

תוכנית לשימור ex situ

איסוף זרעים מהטבע (על פי כללי בנק הגנים), איסוף ייחורים מהטבע. גידול אוכלוסיה בגן הבוטני בהר הצופים ובגן הבוטני

ועדה מקצועית לשימור צמחים אדומים

בגבעת רם. גידול במתקני רט"ג כמו חי-רמון. לבדוק בנווה יער המצאות המין בגידול ניסיוני להפקת שמנים אתריים ומחקרים נוספים ולבדוק אם יש ברשותם פרוטוקול גידול. ליצור אוסף זרעים גם בבנק הגנים. מתאים לגינון במסלעות וכצמח תבלין ולחליטת משקה. איסוף זרעים לבנק הגנים.

ועדה מקצועית לשימור צמחים אדומים

Iris vartanii (Iridaceae)	אירוס הסרגל (איריסיים)
---------------------------	------------------------

תמצית מצב קיים לפי הספר האדום ומקורות אחרים

מספר אדום	4.2 (אנדמיות 4 - לישראל בלבד, פגיעות 0, אטרקטיביות 3, נדירות 1)
מספר אתרים ופירוט	כ-50 מוערכים כ-100 אתרים. רוב האתרים שרדו עד היום באזורים ההרריים. האתרים: כרמל מזרחי עד נחל תות1 הר שזור, נחל מיצר, שומרון גבוה מזרחי, ירושלים עד הר חברון.
גודל אוכלוסיות	רוב האוכלוסיות קטנות בנות אתרים בודדים, רק בהר בעל-חצור ובדרום הר חברון מוכרות אוכלוסיות גדולות בנות מאות פרטים ויותר.
בית גידול	בתת סירה קוצנית ושולי חורש
המלצת הספר האדום לשימור	שמירת חורש פתוח ואף יצירת קרחות בחורש טבעי.
הגנה בחוק	מוגן
מצב שימור בטבע	קצב היעלמות אתרים איטי, בעיקר באזורי ירושלים והתנחלויות ביהודה ושומרון ולאורך כבישים. סכנת פיתוח כבישים וישובים. מוגן בכרמל בהר כביר בתבור ובהרי נצרת.
מצב שימור ex situ	אוסף של עשרות פרטים בגן הבוטני האוניברסיטאי בגבעת רם. פרטים בודדים בגנים נוספים.
בנק הגנים	לא מצוי באוסף

הערכה ותוכנית לשימור in situ

סקר ומחקר גנטי למצוא אוכלוסיות גדולות ומגוונות לשימור ראשוני.

<p>הצמח – גיאופיט עם בצל ועלים ישרים כסרגל, פרחים תכולים חוורים ולא בולטים. לאחר מכן הלקטים מתפתחים בין העלים על הקרקע.</p> <p>פעולת מינימום: לאתר את האוכלוסיות הגדולות ולקדם שימור בהן. לערוך סקירה מולקולארית (מתוכנן בגן בגבעת רם במחקר מתוקצב). לאתר אוכלוסיות בסכנה ביהודה ושומרון.</p> <p>פעולת מקסימום: לחזור לכל האתרים שבהם נמצא בעבר ולוודא נוכחות, לרענן ולעדכן את נתוני התפוצה והשכיחות. לבדוק מורפולוגיה וגנטיקה של אוכלוסיות הגליל התחתון ולוודא שוב שאין מעברים ביניהן לאיריס הלבנון.</p>	
---	--

תוכנית לשימור ex situ

גידול בגני מקלט ובגנים בוטניים הרריים תוך תיעוד אוכלוסיות המוצא ושימור בכל גן אוכלוסיה אחת בלבד על מנת להשאירה נקרה גנטית.

<p>לאסוף זרעים מהטבע (על פי כללי בנק הגנים) ולגדל אוכלוסיות בגן הבוטני בגבעת רם, הר הצופים, גן הפרחים בשכונת נווה יעקב ובאתרים נבחרים בכרמל (חי בר ?) ובנצרת - ציפורי. תירבות הצמח כצמח נוי בדומה לאיריס מרושת הקרוב לו ומופץ באירופה.</p>	
--	--

ועדה מקצועית לשימור צמחים אדומים

<i>Stachys zoharyana</i> Eig	Lamiaceae (Labiatae)	שפתניים	אשבל זהרי
------------------------------	----------------------	----------------	------------------

תמצית מצב קיים לפי הספר האדום ומקורות אחרים

6.3 (אנדמיות -4, נדירות -4, פגיעות -3)	מספר אדום
כ-10	מספר אתרים
גליל עליון – נחל שעל גליל תחתון – נחל בית-הכרם, נעורה, שדה-אילן, מתקן לשם (2011) כרמל – עין-הוד (נכחד), דלית אל-כרמל (נכחד) רמת מנשה – רגבים (חשוד כנכחד) חוף הכרמל (נחל תנינים) (נכחד) הרי יהודה – ירושלים (נכחד)	פירוט אתרים וגודל אוכלוסיות
שולי שדות בעיבוד מסורתי וקרקעות כבדות, בעיקר באזורי הרים. לא קרקעות כבדות של העמקים!	בית גידול
שמירה על אתר מסוים בג"ת או באזור רגבים (רמת מנשה), באדמת עמק עמוקה (לדעתי טעות בהגדרת בית הגידול) ושבוי יאוכלס וינוטר המין	המלצת הספר האדום לשימור
לא מוגן	הגנה בחוק
מין נדיר של שולי חקלאות מסורתית. אינו מוגן בשמורות. בית גידולו מקוטע ופגיע. קצב היעלמות מהיר - נעלם משתי גלילות או שלוש מהן היה ידוע. ידוע כיום משתי גלילות בלבד ובאחת בלבד (ג"ת) ביותר מאתר אחד. יש לעדכן את הנתונים	מצב שימור בטבע
אין	מצב שימור ex situ
אין	בנק הגנים

תוכנית לשימור in situ

מעקב ביצוע	פירוט פעולות מעשיות מוצעות	סוג הפעולה
רט"ג	חזרה למקומות בהם נמצא המין בעבר (40 שנה אחרונות) לצורך אימות נוכחות/העדרות. סקר למציאת המין באתרים מהם נכחד לפני יותר מ-40 שנה, ואתרים דומים בהם לא נמצא בעבר	אימות נוכחות
רט"ג מחוז צפון	אתר לשם (אתר סגור ושמור בתחומי מתקן לשם של רפא"ל – יש בעית ניטור במקום, אך מוגן היטב) חורשת שדה-אילן (הכרזה?) אתר רגבים	אתרים מועדפים לשימור
רט"ג מחוז צפון	ניטור דמוגרפי באתרי רגבים וחורשת שדה-אילן ספירת פרטים בכל אחד מהאתרים	ניטור דמוגרפי
רט"ג ובנק הגנים	זריעה ממקור של בנק הגנים (לא קיים כיום)	ממשק תחזוקה ותגבור בשדה
רט"ג	לכל האתרים מהם נכחד	השבה לאתר היסטורי
רט"ג	שמורות טבע ואתרים מוגנים עם קרקעות כבדות בגליל ובעמקים – חורשת עפולה, שמורת בלפוריה, אגמון החולה, גן לאומי כוכב הירדן ועוד.	איכלוס באתר חדש

תוכנית לשימור ex situ

מעקב ביצוע	פירוט פעולות מעשיות מוצעות	סוג הפעולה
הגנים הבוטניים	כן, מזרעים. הר הצופים, גבעת רם ותל-אביב	גידול בגנים בוטניים
רט"ג	כן: כוכב הירדן, עין אפק, שמורת החולה, ואחרים	גידול בגני מקלט רט"ג
רט"ג	כן: אילן טל, עתי יפה	גידול בגינות פרטיות
?	כן	גינן
בנק הגנים	חסר: ליזום איסוף מהאתרים הידועים	בנק הגנים

ועדה מקצועית לשימור צמחים אדומים

אשבל זהרי קרוב ודומה לאשבל ערבי הגדל באותו בית גידול. בגליל התחתון נמצאו צורות מעבר. יש לאמת מעמדו הטקסונומי. זהו צמח עשבוני חד-שנתי הגדל אחד-אחד בבתות ובשולי שדות של חקלאות אקסטנסיבית. בית הגידול מאוים ולא יציב. אין אף אוכלוסיה מוגנת על פי חוק בשמורה. אוכלוסיות לשם ושדה אילן מוגנות. אינו מיוצג בגנים הבוטניים או בבנק הגנים.

פעולת מינימום:

א. ניטור (מספר פרטים, שטח האוכלוסיה) אחת לשנה של שתי אוכלוסיות לפחות..

פעולת מקסימום: (לא בהכרח בסדר המוצע)

- א. תכנית המינימום
- ב. הגדרה של מאפייני בית הגידול.
- ג. חיפוש הצמח בבית גידול דומה (חיפוש "מתחת לפנס") באזורים מהם נאסף בהווה ובעבר.
- ד. יצירה של אוכלוסיות נוספות בגנים לאומיים/שמורות טבע/אתרים מוגנים קרובים.
- ה. הכנסה לגינון בשמורות ובגנים לאומיים.
- ו. גידול בגנים בוטניים
- ז. גידול בגנים פרטיים
- ח. יצירת מאגר צמחים בעזרת משתלה גדולה – לצמח פוטנציאל גנני.

ועדה מקצועית לשימור צמחים אדומים

Stachys paneiana Mout. Lamiaceae (Labiatae)	אשבל נמרוד (אשבל הבניאס) שפתיים
---	--

תמצית מצב קיים לפי הספר האדום ומקורות אחרים

5.3 (אנדמיות – 4, נדירות – 6, פגיעות – 0, אטרקטיביות – 0 [לדעתי צריך להיות 1])	מספר אדום
1	מספר אתרים
נחל גובתא מצפון למצודת נמרוד, במצוקים על שתי גדות הנחל. כמה מאות פרטים משני צידי הנחל.	פירוט אתרים וגודל אוכלוסיות
מצוקים ומתלולים של סלעים קרבונטיים בחבל הים-תיכוני הלח	בית גידול
ניטור האוכלוסיה הידועה וריבוי בגני מקלט	המלצת הספר האדום לשימור
הצמח אינו מוגן על פי החוק	הגנה בחוק
אוכלוסיה יחידה בבית גידול שאינו נגיש ואינו מאוים, בתחום שמורת טבע. האוכלוסיה יציבה ומונה כמה מאות פרטים. לא נכרים סימני התמעטות או פגיעות באוכלוסיה.	מצב שימור בטבע
זרעים בבנק הגנים	מצב שימור ex situ
29.6.2011 (יאיר אור)	בנק הגנים

תוכנית לשימור in situ

מעקב ביצוע	פירוט פעולות מעשיות מוצעות	סוג הפעולה
הניטור צריך להיעשות ע"י חוליית סקר ייעודית	1. ניטור אחת לשנה של האוכלוסיה. 2. הגדרה של מאפייני בית הגידול (תצורה גיאולוגית, רום טופוגרפי וכו') לצורך חיפוש הצמח בבית גידול דומה באזור החרמון הנמוך. הדבר מחייב תיאום עם הצבא. 3. חיפוש באמצעות האינטרנט של מידע על הצמח בחרמון בתחום לבנון (אני בספק אם הדבר אפשרי).	אימות נוכחות
	נחל גובתא (אתר יחיד)	אתרים מועדפים לשימור
	הערכה של מספר הפרטים, וקביעה של תחום האוכלוסיה באמצעות GPS	ניטור דמוגרפי
	אין צורך	ממשק תחזוקה ותיגבור בשדה
	לא קיים	השבה לאתר היסטורי
	ממולץ לרבות ולהשתמש לגינון בגן הלאומי הסמוך (מצודת נמרוד)	איכלוס באתר חדש

תוכנית לשימור ex situ

מעקב ביצוע	פירוט פעולות מעשיות מוצעות	סוג הפעולה
הועדה המקצועית	גידול מזרעים ויחורים. איסוף יחידות הריבוי ע"פ הפרוטוקולים של בנק הגנים ובתיאום מלא עם רט"ג (הגוף האחראי על שמורת החרמון) ייצור של פרוטוקול ריבוי מסודר. מומלץ לגדל בהר הצופים (אקלים דומה), בגבעת רם ובתל-אביב.	גידול בגנים בוטניים
אקולוג מחוז צפון	מצודת נמרוד ושמורת התנור – גינון; שמורת החולה - ערוגה	גידול בגני מקלט רט"ג
אקולוג מחוז צפון	אילן טל ושאוילי בקרמן	גידול בגינות פרטיות
	גינון יובשני באזורים סלעיים בצפון הארץ	גינון
בנק הגנים	איסוף זרעים (בעייתי בגלל בית גידול מאד לא	בנק הגנים

ועדה מקצועית לשימור צמחים אדומים

נגיש) לפי הפרוטוקול. אם יש צורך, ריבוי מייחורים

לגבי מין זה רצוי לאמת תוקף טקסונומי.

פעולת מינימום:

א. ניטור (מספר פרטים, שטח האוכלוסיה) אחת לשנה של האוכלוסיה.

פעולת מקסימום: (לא בהכרח בסדר המוצע)

- א. תכנית המינימום
- ב. הגדרה של מאפייני בית הגידול (תצורה גיאולוגית, רום טופוגרפי וכו').
- ג. חיפוש הצמח בבית גידול דומה באזור החרמון הנמוך. הדבר מחייב תיאום עם הצבא.
- ד. חיפוש באמצעות האינטרנט של מידע על הצמח בחרמון בתחום לבנון (אני בספק אם הדבר אפשרי).
- ה. יצירה של אוכלוסיות נוספות בגנים לאומיים/שמורות טבע קרובים.
- ו. הכנסה לגינון יובשני בחבל ההר הים-תיכוני. משתלות מומלצות: בוטניקה, גלי מלצר, נטף.
- ז. גידול בגנים בוטניים
- ח. גידול בגנים פרטיים

ועדה מקצועית לשימור צמחים אדומים

<i>Bufonia ramonensis</i> Danin	Caryophyllaceae	בופונית הרמון (צפורניים)
---------------------------------	-----------------	---------------------------------

תמצית מצב קיים לפי הספר האדום ומקורות אחרים

מספר אדום	5.3 (אנדמיות – 4, נדירות – 6)
מספר אתרים	אתר יחיד
פירוט אתרים וגודל אוכלוסיות	אתר יחיד בשמורת הר הנגב, גבעה סלעית מדרום להר רמון, ליד מעלה לוח (יש טעות בתיאור האתר בספר האדום). נ"צ - 37°34'00"E / 30°30'00"N, ברום 900 מ'. 200-300 פרטים.
בית גידול	סדקי סלעים קרבונטיים קשים מגיל טורון וכיסי קרקע במדרון צפוני מתון, בחברת לענת המדבר/מוריקה מבריקה.
המלצת הספר האדום לשימור	תיחום השטח בו גדל הצמח ושילוט, למניעה של פגיעה ע"י רעיה, רכבי שטח וכד'. סקר מפורט לצורך איתור אוכלוסיות נוספות באזור. ניטור האוכל הקיימת.
הגנה בחוק	המין לא מוגן
מצב שימור בטבע	נמצא בשמורת טבע. הר הנגב
מצב שימור ex situ	אין
בנק הגנים	אין

תוכנית לשימור in situ

מעקב ביצוע	פירוט פעולות מעשיות מוצעות	סוג הפעולה
	איתור האוכלוסיה והוצאה של נ.צ. מדויקת של מקומו	אימות נוכחות
	האתר היחיד בו נמצא הצמח	אתרים מועדפים לשימור
	ספירת הפרטים, תיחום האוכלוסיה, איתור של פרטים צעירים	ניטור דמוגרפי
	גידור השטח למניעת פגיעה	ממשק תחזוקה ותיגבור בשדה
	אין	השבה לאתר היסטורי
	רק לאחר אי-איתור של אוכלוסיות נוספות	איכלוס באתר חדש

תוכנית לשימור ex situ

מעקב ביצוע	פירוט פעולות מעשיות מוצעות	סוג הפעולה
בנק הגנים והגנים בהם ירבו את הצמח	איסוף זרעים לפי פרוטוקול בנק הגנים (ריבוי מייחורים לא סביר כי מין מדברי) יצירה של פרוטוקול ריבוי בגן בוטני גידול בגנים הבוטניים: הר הצופים, גבעת-רם, תל-אביב	גידול בגנים בוטניים
אקולוג מחוז דרום	מרכז מבקרים רמון	גידול בגני מקלט רט"ג
	לא אטרקטיבי	גידול בגינות פרטיות
	לא אטרקטיבי	גינן
בנק הגנים	איסוף זרעים לפי הפרוטוקול	בנק הגנים

הצמח לא מוכר, כולל לבוטנאים מיומנים. לכן יש צורך דחוף לייצר קאדר של "אנשים שמכירים את הצמח" מקרב אנשי רט"ג וחובבי הצמחים. חשוב שהפקח באזור יכיר את הצמח ואת מקום האוכלוסיה. האתר שוכן בקרבה מסוכנת לצירי טיול חשובים ובמקום יש תנועה רבה יחסית של רכבי 4x4 שעלולים לטפס על הגבעה שהיא בעלת טופוגרפיה מתונה (ראה צילומים באתר FLORA). השטח נמצא בתחום שמורת טבע הר הנגב, בשטח שאינו בשימוש על ידי הצבא ואין סכנות נראות לעין לבית הגדול, למעט פגיעה על ידי המטיילים באזור.

פעולת מינימום:

- א. איתור סימון וגידור שטח האוכלוסיה
- ב. ניטור שנתי (מספר פרטים, שטח האוכלוסיה) של האוכלוסיה.

ועדה מקצועית לשימור צמחים אדומים

פעולת מקסימום: (לא בהכרח בסדר המוצע)

- ט. תכנית המינימום
- י. הגדרה של מאפייני בית הגידול (תצורה גיאולוגית, רום טופוגרפי וכו').
- יא. חיפוש הצמח בבית גידול דומה בהר הנגב. הדבר מחייב תיאום עם הצבא, או עבודה בסופי שבוע ובחגים.
- יב. גידול בגני מקלט – גנים בוטניים, מרכזי גידול של רט"ג.
- יג. סקר מקיף לאיתור של אוכלוסיות נוספות.
- יד. מעקב דמוגרפי אחרי האוכלוסיה הקיימת (מחקר זוטא של עובדי הרשות?).
- טו. יצירה של אוכלוסיות נוספות בגנים לאומיים/שמורות טבע קרובים.
- טז. גידול בגנים פרטיים (עתי).

ועדה מקצועית לשימור צמחים אדומים

Tanacetum negevensis Sp. Nova (Asteraceae (Compositae))	בן-חרצית נגבי (מורכבים)
--	--------------------------------

תמצית מצב קיים לפי הספר האדום ומקורות אחרים

3.7 (אנדמיות 4 - לישראל ויתכן גם לצפון סיני ולהרי אדום בירדן, פגיעות 0 - גדל באזורים בעלי פגיעות מועטה)	מספר אדום
גדלה בהר הנגב בלבד וגם שם בתחום מצומצם שאורכו 9 ק"מ ורוחבו 2-5 ק"מ בין נחל עקרב ונחל ניצנה במזרח, ועד נחל אשחרים ונחל חורשה במערב. מספר האתרים כעשרה. בעל חשיבות ביו-גיאוגרפית.	מספר אתרים ופירוט
לרוב אוכלוסיות של פרטים בודדים או עשרות פרטים.	גודל אוכלוסיות
כיסי קרקע בין סלעים, למרגלות משטחי סלע ובמצוקי מדרגות לרוב במפנה צפוני בהר הנגב ברום שמעל 850 מ'.	בית גידול
לנטר שתי אוכלוסיות נבחרות, בשני בתי גידול שונים – סלעים (ראש אלות) ומדרון סלעי (נחל אשחרים). יש לבדוק את פעילות צה"ל באזור ולדאוג שאיננה פוגעת באוכלוסיות רגישות. יש לעקוב ולהתריע אם תתחיל קטיפה אינטנסיבית של ענפי בן-חרצית לשם איסוף כעשב מרפא ודחיית חרקים.	המלצת הספר האדום לשימור
לא מוגן	הגנה בחוק
רוב האוכלוסיות כלולות בשמורת הר הנגב. אימוני צה"ל ופריצת דרכים לא מבוקרת מסכנים את קיומן של אחדות מהאוכלוסיות. הצמח ידוע כצמח מרפא אצל הבדואים, אולם לפי שעה אין איסוף אינטנסיבי שלו המסכן את האוכלוסיות.	מצב שימור בטבע
פרטים בודדים בגן הבוטני בתל אביב	מצב שימור ex situ
לא נמצא באוסף הבנק (לפי דיווח אחרון), יש לוודא שם.	בנק הגנים

הערכה ותוכנית לשימור in situ

<p style="text-align: right;">הצמח – בן-שיח הגדל בשטח מצומצם בהר הנגב</p> <p>פעולת מינימום: מומלץ לוודא נוכחות באתרים הידועים ולבדוק האם ישנן תוכניות של הצבא או גופים אחרים באתרים אלה ולפעול לשימור הצמחים ובית גידולם המיוחד. הבסיס לחיפוש – מסד הנתונים של הספר האדום/נתוני GIS ברט"ג. בכל תצפית שדה יש לרשום את האומדן של גודל האוכלוסיה.</p> <p>פעולת מקסימום: לבצע סקר שדה בבית הגידול של הצמח, לחזור לכל האתרים שבהם נמצא בעבר ולוודא נוכחות, ולסמן אוכלוסיות נוספות במידה ותמצאנה. ולבדוק האם ישנן תוכניות של הצבא או גופים אחרים באתרים אלה ולפעול לשימור הצמחים ובית גידולם המיוחד. לרענן ולעדכן את נתוני התפוצה והשכיחות ואת המספר האדום.</p>

תוכנית לשימור ex situ

לאיסוף זרעים מהטבע (על פי כללי בנק הגנים), איסוף ייחורים מהטבע גידול אוכלוסיה בגן הבוטני בתל אביב, בגן הבוטני בהר

ועדה מקצועית לשימור צמחים אדומים

הצופים ובגן הבוטני בגבעת רם. גידול במתקני רט"ג כמו חי-רמון. לבדוק בנווה יער המצאות המין בגידול ניסיוני להפקת שמנים אתריים ומחקרים נוספים ולבדוק אם יש ברשותם פרוטוקול גידול. ליצור אוסף זרעים גם בבנק הגנים. מתאים לגינון במסלעות.

ועדה מקצועית לשימור צמחים אדומים

Vicia basaltica (Fabaceae)	בקית הבזלת (קטניתיים)
----------------------------	------------------------------

תמצית מצב קיים לפי הספר האדום ומקורות אחרים

מספר אדום	4.2 (אנדמיות 4 - לישראל בלבד, פגיעות 0, אטרקטיביות 0, נדירות 4)
מספר אתרים ופירוט	3 אתרים - צורימן, תל חזקה ואלוני הבשן.
גודל אוכלוסיות	רוב האוכלוסיות קטנות בנות פרטים בודדים.
בית גידול	שטחים עשבוניים במישורים אבניים בזלתיים ובשולי חורש. במיוחד באזורים לחים, לעיתים מוצפים בחורף.
המלצת הספר האדום לשימור	סקר ללימוד התפוצה של המין. ניטור עונתי ללימוד דמוגרפיה ואקולוגיה. מחקר סיסטמטי להבנת הקשרים של המין עם מינים קרובים. בדיקה בסוריה אם המין קיים שם.
הגנה בחוק	לא מוגן
מצב שימור בטבע	האוכלוסיות בשטחים לא מעובדים, אבל בסמוך לשטחי חקלאות שבהם יתכן והמין היה קיים ונכחד. סכנה גנטית בשל מספר הפרטים הכל כך קטן.
מצב שימור ex situ	ניסיונות גידול בגן הבוטני בגבעת רם.
בנק הגנים	נמצא בבנק הגנים

הערכה ותוכנית לשימור in situ

סקר להערכת תפוצת המין, גידור שטחים

<p>הצמח – צמח חד-שנתי זוחל בעל פרחים לבנים בולטים למדי, לאחר הפריחה קשה מאד לאיתור. <u>פעולת מינימום</u>: לאתר את האוכלוסיות נוספות, לגדר שטחים. <u>פעולת מקסימום</u>: לספור מספר פרטים בכל אוכלוסיה. לסקור את כל צפון מזרח הגולן לאיתור אוכלוסיות נוספות. לנטר את כל האתרים שבהם נמצא בעבר ולוודא נוכחות, לרענן ולעדכן את נתוני התפוצה והשכיחות.</p>

תוכנית לשימור ex situ

בשל מספר האתרים המועט, מספר הפרטים הקטן והאנדמיות - יש ממש בהילות לאסוף זרעים ולגדל בגני מקלט ובגנים בוטניים תוך תיעוד אוכלוסיות המוצא. איסוף הזרעים צריך להיעשות כמה פעמים בגלל ההבשלה ההדרגתית. עם זאת, בגלל המספר הקטן של הפרטים בטבע יש להמעיט באיסוף זרעים וכאשר ייווצר גיבוי מספיק במתקני ex situ יש להימנע מאיסוף נוסף של זרעים. אםחשיבות עליונה לגידול גם בחלקת הגידול של בנק הגנים על מנת לקבל מספר גדול של זרעים.

<p>לאסוף זרעים מהטבע (על פי כללי בנק הגנים) ולגדל אוכלוסיות במספר גנים בוטניים ובבנק הגנים. לימוד תנאי הגידול של הצמח, האם דורש קרקע חומצית וולקנית?</p>
--

ועדה מקצועית לשימור צמחים אדומים

Vicia hulensis (Fabaceae)	בקית החולה (קטניתיים)
---------------------------	------------------------------

תמצית מצב קיים לפי הספר האדום ומקורות אחרים

מספר אדום	4.2 (אנדמיות 4 - לישראל בלבד, פגיעות 2, אטרקטיביות 0, נדירות 2)
מספר אתרים ופירוט	כ- 18 אתרים - גולן - מעל גונן, תל חזקה, עין גוויזה, עין תערתה, ג'לבינה וחושניה. גליל עליון - רצת דלתון, גליל תחתון - נעורה, נחל עין דור, שדה אילן, בית קשת וארבל.
גודל אוכלוסיות	רוב האוכלוסיות קטנות בנות פרטים בודדים.
בית גידול	שטחים עשבוניים במישורים אבניים בזלתיים לחים, לעיתים מוצפי חורף.
המלצת הספר האדום לשימור	סקר ללימוד התפוצה של המין. ניטור אוכלוסיית הבשן וליד נעורה.
הגנה בחוק	לא מוגן
מצב שימור בטבע	האוכלוסיות בשטחים מעובדים ובשוליהם. חלקן נכחדו כבר תחת הפיתוח החקלאי.
מצב שימור ex situ	?
בנק הגנים	קיים באוסף

הערכה ותוכנית לשימור in situ

סקר להערכת תפוצת המין, גידור שטחים

<p>הצמח – צמח חד-שנתי זוחל בעל פרחים סגולים קטנים. דומה כללית לבקיה א"י הנפוצה - אולם לזו עלעלים לא קטומים, עלי לוואי תמימים, פרחים קטנים יותר ופירות צרים וארוכים.</p> <p><u>פעולת מינימום</u>: לאתר את האוכלוסיות הנותרות, לסמן ולגדר שטחים.</p> <p><u>פעולת מקסימום</u>: לספור מספר פרטים בכל אוכלוסיה. לסקור את כל המעונות המתאימים בגולן ובגליל לאיתור אוכלוסיות נוספות. לנטר את כל האתרים שבהם נמצא בעבר ולוודא נוכחות, לרענן ולעדכן את נתוני התפוצה והשכיחות.</p>
--

תוכנית לשימור ex situ

גידול במיכלים בגני מקלט ובגנים בוטניים תוך תיעוד אוכלוסיות המוצא. חשיבות עליונה לגידול גם בחלקת הגידול של בנק הגנים על מנת לקבל מספר גדול של זרעים. לא להמשיך ולאסוף זרעים אם הגיבוי ex situ מספק.

לאסוף זרעים מהטבע (על פי כללי בנק הגנים) ולגדל אוכלוסיות במספר גנים בוטניים ובבנק הגנים. לימוד פרוטוקול גידול.

ועדה מקצועית לשימור צמחים אדומים

Vicia esdareolensis (Fabaceae)	בקיית יזרעאל (קטניתיים)
--------------------------------	--------------------------------

תמצית מצב קיים לפי הספר האדום ומקורות אחרים

מספר אדום	6.3 (נדירות 4, פגיעות 4, אטרקטיביות 0, אנדמיות 4 - ישראל בלבד)
מספר אתרים ופירוט	לא מוכר כיום, חשוד כנכחד. נאסף בכפר סאלד, גונן, מצפה הימים ועין תל עדשים
גודל אוכלוסיות	רוב האוכלוסיות קטנות בנות פרטים בודדים.
בית גידול	שטחים עשבוניים ליד מעיינות ושולי שטחים מעובדים. בקרקעות כבדות גירניות או בזלת.
המלצת הספר האדום לשימור	שימור וניטור אתר עין תל עדשים, החזרת המין לשמורת בלפוריה, שימור EX SITU בגנים.
הגנה בחוק	לא מוגן
מצב שימור בטבע	הצמחים נכחדו כבר תחת פיתוח חקלאי ורעה.
מצב שימור ex situ	?
בנק הגנים	לא קיים באוסף

הערכה ותוכנית לשימור in situ

הצמח – צמח חד-שנתי זוחל בעל פרחים ורודים גדולים למדי (בגודל של פרחי בקייה תרבותית). נבדל בכתם בהיר על המפרש ובעוקצי פרחים קצרים מבקיה מדורבנת.

סקר להערכת תפוצת המין, גידור שטחים. הבנת הטקסון שנאסף הבר קטע - האם הוא בקיית יזרעאל? בקיה מדורבנת? או צורת ביניים בין שני המינים? אימוץ המלצת הספר האדום פעולת מינימום: לסקור היטב את עין תל עדשים בניסיון למצוא פרטים נוספים. פעולת מקסימום: לסקור מעיינות ומעונות דומים במרחב עמק יזרעאל והגליל העליון המזרחי בניסיון למצוא אוכלוסיות חדשות

תוכנית לשימור ex situ

איתור חומר צמחי בבנק הגנים ובגנים נוספים. גידול במיכלים בגני מקלט ובגנים בוטניים להגדלת כמות הזרעים. חשיבות עליונה לגידול גם בחלקת הגידול של בנק הגנים על מנת לקבל מספר גדול של זרעים. לא להמשיך ולאסוף זרעים בטבע אם הגיבוי ex situ מספק.

חלוקה בין כמה גני מקלט גן לאומי ציפורי, עין אפק

ועדה מקצועית לשימור צמחים אדומים

Cyperus sharonensis (Cyperaceae)	גומא שרוני (גמאיים)
----------------------------------	----------------------------

תמצית מצב קיים לפי הספר האדום ומקורות אחרים

3.7 אנדמי לישראל בלבד (נדירות 2, פגיעות 1, אנדמיות 4)	מספר אדום
כ-20. חוף עתלית, דור, קיסריה וסביבותיה, אולגה, בית ינאי, חבצלת השרון, וינגייט, געש, שפיים, גן לאומי חוף השרון, חולות בת-ים ראשון, ייתכן גם פלמחים. נתוני הספר האדום מעודכנים לסוף שנות ה-90. אין עידכונים רשומים מאז.	מספר אתרים ופירוט
לרוב אוכלוסיות של עשרות, מאות עד אלפים	גודל אוכלוסיות
חולות מיוצבים, בדרך כלל עד 1.5 ק"מ מהחוף	בית גידול
להכריז אתר שימור בחולות קיסריה, ניטור בקיסריה ובחולות פלמחים	המלצת הספר האדום לשימור
לא מוגן	הגנה בחוק
קצב היעלמות האתרים מהיר עקב פיתוח והיעלמות שטחי החולות. האוכלוסיות מקוטעות עקב הקיטוע הגובר של שטחי החולות. שליש מהאתרים מצוי בשמורות/גנים לאומיים לפי תיעוד ברט"ג: גן לאומי חוף השרון, גן לאומי נחל אלכסנדר, שמורת פולג:	מצב שימור בטבע
גן בוטני ת"א, גן עמיר פז געש.	מצב שימור ex situ
לא נמצא באוסף הבנק (לפי דיווח אחרון), יש לוודא שם.	בנק הגנים

תוכנית לשימור in situ

<p>פעולת מינימום: מומלץ לוודא נוכחות בגנים הלאומיים ובשמורות שצוינו (חוף השרון, אלכסנדר ופולג) ולאמוד את גודל האוכלוסיות. למפות את האוכלוסיות בשטחים אלה. לאור הממצאים להעריך מחדש את המצב בתוככי שמורות/גנים לאומיים ולהחליט אם יש לנקוט בממשק התערבות או להסתפק בניטור האוכלוסיות.</p> <p>לפי המלצת הספר האדום - לאתר את האוכלוסיות בקיסריה (גן לאומי חוף קיסריה?) ופלמחים (להיוועץ בשיר ורד).</p> <p>פעולת מקסימום: לחזור לכל האתרים שבהם נמצא בעבר ולוודא נוכחות, לרענן ולעדכן את נתוני התפוצה והשכיחות ואת המספר האדום. הבסיס לחיפוש – מסד הנתונים של הספר האדום/נתוני GIS ברט"ג. בכל תצפית שדה יש לרשום את האומדן של גודל האוכלוסייה. הנתונים עשויים לשמש לעידכון הספר האדום.</p>

תוכנית לשימור ex situ

<p>הכלל: העדפת הגידול בגנים לפי קירבה גיאוגרפית ודמיון בתנאים אקולוגיים. לטפח אוכלוסיה בגן הבוטני של אוניברסיטת תל אביב בחלקה של חול או חול חמרה. אם יוקם גן מקלט לצמחי מישור החוף בשמורת אפק (ראש העין) – לגדל גם שם. לבדוק אם עדיין גדל בגינה של עמיר פז בגעש ולהתיר איסוף מהטבע במקרה הצורך.</p> <p>ליצור אוסף זרעים גם בבנק הגנים.</p> <p>לא מתאים לגינון.</p>
--

יש לבדוק הימצאות גם בחוף הגליל ולברר את המעמד הסיסטמטי של הטקסון.

ועדה מקצועית לשימור צמחים אדומים

Galium philistaeum (Rubiaceae)	דבקת פלשת (פואתיים)
--------------------------------	----------------------------

תמצית מצב קיים לפי הספר האדום ומקורות אחרים

מספר אדום	4.7 (אנדמיות 4 - לישראל בלבד, פגיעות 4 - גדל באזורים פגיעים)
מספר אתרים ופירוט	כ-40. כל התצפיות הרשומות הן עד ראשית שנות ה-90. יש גם תצפיות מאוחרות יותר לא שיטתיות. האתרים: חוף בצת, איזור קיסריה-בנימינה חדרה, איזור אילנות-קדימה-פולג-בני דרוור – תל מונד-תל יצחק, הרצליה, הוד השרון, רמת גן-קרית אונו, בית עובד, גבעת ברנר. באיזור ארז-ניר-עם – גבר עם – לא ברור אם עוד קיים.
גודל אוכלוסיות	חד-שנתי, לרוב אוכלוסיות של עשרות או מאות פרטים.
בית גידול	כורכר חולי-פריך, חמרה חולית, חול מיוצב
המלצת הספר האדום לשימור	ניטור באילנות מזרח בתוך האיקליפטוסים, סקר איתור באיזור רוחמה-ניר-עם – גבר עם
הגנה בחוק	לא מוגן
מצב שימור בטבע	קצב היעלמות האתרים מהיר עקב פיתוח בגלל המיקום של האתרים באזורים מאוכלסים. מוגן ב-4 שמורות: קדימה, תל יצחק, פולג, בני ציון. הנתונים לשמורות אלה אינם מעודכנים מהשנים האחרונות.
מצב שימור ex situ	לא ידוע, יש לקבל דיווח מהגנים השונים
בנק הגנים	לא נמצא באוסף הבנק (לפי דיווח אחרון), יש לוודא שם.

תוכנית לשימור in situ

<p>הצמח – חד שנתי קטן וקשה לגלותו בעין לא מנוסה. למרות הירידה במספר האתרים הוודאיים, עדיין מצוי במספר לא קטן של אתרים.</p> <p>פעולת מינימום: מומלץ לוודא נוכחות ב-4 השמורות שצויינו לעיל באמצעות סקר מדוקדק בסוף מארס-תחילת אפריל. יש לאמוד ולרשום את גודל האוכלוסיות בכל אתר/שמורה ולמפות בהן את המיקומים המדויקים. אם ימצא במקומות אלה – להעריך את השפעת הצומח המעוצה שם ולגזור ממשק בהתאם. כמו כן לתחום את הכתם באילנות מזרח ולתאם עם קק"ל את אופן השימור (מניעת חריש ודיסקוס, שימור עשביית תת היער הקיימת בחורשות האיקליפטוסים) לאתר מחדש גם באילנות מערב. לקיים סקר בשמורות גבר-עם וניר עם במיוחד בכורכר חולי ולוודא נוכחות או היעלמות. לפעול לשימור שרידי גבעות הכורכר במקטע דרום-רחובות-גבעת ברנר.</p> <p>פעולת מקסימום: לחזור לכל האתרים שבהם נמצא בעבר ולוודא נוכחות, לרענן ולעדכן את נתוני התפוצה והשכיחות ואת המספר האדום. הבסיס לחיפוש – מסד הנתונים של הספר האדום/נתוני GIS ברט"ג. בכל תצפית שדה יש לרשום את האומדן של גודל האוכלוסייה.</p>	
--	--

תוכנית לשימור ex situ

<p>לאוסף זרעים מהטבע (על פי כללי בנק הגנים) ולגדל אוכלוסיה בגן הבוטני של אוניברסיטת תל אביב בחלקה של חול או חול חמרה. אם יוקם גן מקלט לצמחי מישור החוף בשמורת אפק – לגדל גם שם. לעודד את הגידול בגינות הפרטיות של האספנים (עדיפות – עמיר פז, געש). כל אלה – לפי הכלל של העדפת הגידול בגנים לפי קירבה גיאוגרפית ודמיון בתנאים אקולוגיים. ליצור אוסף זרעים גם בבנק הגנים. לא מתאים לגינון.</p>	
--	--

הצמח לא בעייתי במיוחד מבחינת שימור טבע.

ועדה מקצועית לשימור צמחים אדומים

Bellevalia warburgii (Hyacinthaceae)	זמזומית ורבורג (יקינתוניים)
--------------------------------------	------------------------------------

תמצית מצב קיים לפי הספר האדום ומקורות אחרים

מספר אדום	4.7 (נדירות 2, פגיעות 3, אטרקטיביות 0, אנדמיות 4 - ישראל בלבד)
מספר אתרים ופירוט	המין נאסף פעמים ספורות בשנים האחרונות בעין דור, בבקעה תחתונה, דרך תענכים, בקעת כלנית. בעבר גם בפלשת ובחוף דרומי.
גודל אוכלוסיות	רוב האוכלוסיות קטנות בנות פרטים בודדים.
בית גידול	קרקעות כבדות בעמקים, לרוב בשטחים חקלאיים או בשוליהם.
המלצת הספר האדום לשימור	סקירה נוספת במישור החוף ובפלשת לאיתור אוכלוסיות. בדיקת מעמד סיסטמטי. ניטור 2 אוכלוסיות באזורים שונים.
הגנה בחוק	לא מוגן
מצב שימור בטבע	האתרים נמצאים בשטחי חקלאות מחוץ לשמורות. הצמח ממש לפני כליה כתוצאה מפיתוח חקלאות מודרנית
מצב שימור ex situ	לא מוכר בגני מקלט
בנק הגנים	לא קיים באוסף

הערכה ותוכנית לשימור in situ

סקר להערכת תפוצת המין, גידור שטחים בהם הוא נמצא. בדיקת המעמד הסיסטמטי של המין לעומת זמזומית איג הנפוצה בנגב וגם מול זמזומית ארוכה.

<p>הצמח – גיאופיט בעל בצל עמוק ועמוד תפרחת גבוה עם פרחים וניצנים לבנים (לזמזומית ארוכה ניצנים חומים). בניגוד לזמזומית איג המדברית - העלים אינם שרועים ולא כל הפרחים פונים מעלה. <u>פעולת מינימום</u>: איתור חלק מהאתרים הקיימים וניטור ושימור של 3 מהם. <u>פעולת מקסימום</u>: סקירה מקיפה של העמקים, איתור אוכלוסיות רבות יותר. מחקר להבנת המעמד הטקסונומי של המין לעומת המינים הקרובים אליו היות וכבר כיום אנו מכירים צורות מעבר בינו לזמזומית איג.</p>
--

תוכנית לשימור ex situ

העתקת פרטים לגני מקלט בקרקעות עמוקות – בגן לאומי כוכב הירדן ובגן לאומי ציפורי. כמו כן בגינה של אילן טל בכפר יהושע - למטרת ריבוי (לא לגדל בגנים אחרים, בהם בצמחים רק יתנונו). שימור זרעים בבנק הגנים. בדיקת גידול במיכלים ואם מוצלחת הפצה לגני מקלט וגנים בוטניים נוספים להגדלת כמות הצמחים והזרעים.

ועדה מקצועית לשימור צמחים אדומים

Ononpordon carduiforme (Asteraceae)	חוחן קרדני (מורכבים)
-------------------------------------	-----------------------------

תמצית מצב קיים לפי הספר האדום ומקורות אחרים

מספר אדום	3.2 0 נדירות 1, פגיעות 2, אנדמיות 3)
מספר אתרים ופירוט	כ-100 בגלילות מישור החוף.
גודל אוכלוסיות	לרוב בודדים או עשרות, לעתים מאות
בית גידול	בתי גידול חוליים ומעזבות בבתי גידול אלה
המלצת הספר האדום לשימור	השלמת סקרים בנגב המערבי ובשפלה, ניטור דמוגרפי של אוכלוסיות בפארק השרון ובתל גבתון לצורך הבנה טובה יותר של משך החיים ומהלך החיים.
הגנה בחוק	לא מוגן
מצב שימור בטבע	נמצא בשמורות הבאות: אודים, בני ציון, נחל פולג, ביתן אהרון, ניר-עם ובגן לאומי סידנא עלי.
מצב שימור ex situ	אינו שמור באף מתקן
בנק הגנים	לא נמצא באוסף הבנק (לפי דיווח אחרון).

תוכנית לשימור in situ

מספר האתרים גדול, הצמח אינו בסכנת הכחדה מיידית ולכן לא נחוצים בשלב זה מאמצי שימור אינטנסיביים בטבע. יש לאמץ את המלצת הספר האדום, וכן לאמת את קיומן של האוכלוסיות בשמורות ובגנים הלאומיים שצויינו לעיל ובהן לתעד את גודל האוכלוסיות. אין המלצה כרגע על ממשק אקטיבי, איכלוס או השבה.

תוכנית לשימור ex situ

מכיוון שהצמח לא מיוצג כד כה בשום מסגרת Ex situ מומלץ לגדל אותו בגנים בוטניים ובמתקני גידול אחרים לפי הכלל של העדפת הגידול בגנים לפי קירבה גיאוגרפית ודמיון בתנאים אקולוגיים. המקומות המומלצים הם: הגן הבוטני של אוניברסיטת תל אביב בחלקה של חול או חול חמרה גן מקלט לצמחי מישור החוף בשמורת אפק (ראש העין) הגינה של עמיר פז בגעש ולהתיר איסוף מהטבע במקרה הצורך. ליצור אוסף זרעים גם בבנק הגנים.

ועדה מקצועית לשימור צמחים אדומים

Rumex rothschildianus (aeroplaniformis) (Polygonaceae)	חומעת האווירון (ארכוביטיים)
--	------------------------------------

תמצית מצב קיים לפי הספר האדום ומקורות אחרים

מספר אדום	6.3 אנדמי לישראל למישור החוף בלבד (נדירות 3, פגיעות 4, אנדמיות 4)
מספר אתרים ופירוט	2 אתרים ודאיים טבעיים בטבע שמורת פולג וחוף ארסוף, האוכלוסיות במרבית האתרים שתועדו בעבר נכחדו. אוכלס באתרים נוספים: פולג, חרבת סמארה ,
גודל אוכלוסיות	עשרות עד מאות, בכתמים מוגדרים
בית גידול	חמרה חולית, רגוסול חולי, כורכר פריך-חולי, בתרונות חמרה חולית.
המלצת הספר האדום לשימור	הגנה בתחומי הגן הלאומי חוף השרון, גידור השטח, ניטור האוכלוסיות בטבע, ייסוד אוכלוסיות חדשות בבתי גידול מתאימים.
הגנה בחוק	לא מוגן
מצב שימור בטבע	נמצא בשמורות הבאות: פולג, גן לאומי חוף השרון..
מצב שימור ex situ	גדל בשלושת הגנים הבוטניים האוניברסיטאיים – ת"א, י-ם, הר הצופים. גדל בגנים פרטיים – אילן טל, עתי יופה, עמיר פז.
בנק הגנים	נמצא באוסף הבנק

הערכה ותוכנית לשימור in situ

<ul style="list-style-type: none"> • גידור האוכלוסייה בקטע הדרומי של גן לאומי חוף השרון (ארסוף) • ניטור האוכלוסיות בטבע בפולג ובחוף ארסוף מדי שנה בחודש מארס-אפריל – ספירת הפרטים ומעקב אחר מגמות רב-שנתיות. מיפוי גודל הכתמים ומעקב רב-שנתי אחרי מגמת בגודל הכתם. • ניטור מדי שנה של האוכלוסיות באתרים שאוכלסו (סמארה, פולג) – ספירת פרטים ובדיקת שיעור הפרטים הנקביים בכל אוכלוסייה. מעקב אחר גודל הכתם. • לבחור אתרי איכלוס נוספים בחוף ארסוף לפי דמיון מרבי באופי בית הגידול, לבצע איסוף זרעים לצורך איכלוס כזה לפי כללי בנק הגנים. ניתן להשתמש גם בזרעים ממקורות Ex situ • לבדוק השבה לאתר בצפון בנימינה אשר משם תואר?
--

תוכנית לשימור ex situ

<p style="text-align: right;">הצמח קל לריבוי ונרכש עד כה ניסיון רב בריבוי וגידול.</p> <p style="text-align: right;">יש להמשיך לגדל את הצמחי בכל הגנים שבהם גדל עד כה, ולהקפיד שהזריעה תיעשה ממקורות זרעים מגוונים ולא מצמח אחד.</p> <p style="text-align: right;">לייסד אוכלוסייה בגן מקלט באפק (ראש העין) , כאשר יוקם גיוס יד הנדיב לגידול ברמת הנדיב – בהקשר הקשר לרוטשילד?</p>

מומלץ מחקר לבירור השאלה מדוע הצמח בטבע אינו מתפשט מעבר לכתמים המצומצמים שבהם הוא גדל (גם בבתי גידול דומים), על אף חיוניות הזרעים ושיעורי הנביטה הגבוהים המושגים בתנאי גידול מלאכותיים.

ועדה מקצועית לשימור צמחים אדומים

Lathyrus lentiformis (Fabaceae)	טופח עדשתי (קטניתיים)
---------------------------------	------------------------------

תמצית מצב קיים לפי הספר האדום ומקורות אחרים

מספר אדום	7.4 (נדירות 6, פגיעות 4, אטרקטיביות 0, אנדמיות 4 - ישראל בלבד)
מספר אתרים ופירוט	המין נאסף פעמים ספורות באזור רמת דלתון ובשדות ליד הר בנטל. מוכר כיום רק מאתר בנטל.
גודל אוכלוסיות	אוכלוסיית בנטל גדולה מאד (אלפי פרטי).
בית גידול	קרקעות כבדות בשטחים חקלאיים.
המלצת הספר האדום לשימור	סקירת רמת דלתון לאיתור הצמח, ניתור אוכל' הר יוחנן והכרזת שמורת טבע שם.
הגנה בחוק	לא מוגן
מצב שימור בטבע	האתרים נמצאים בשטחי חקלאות מחוץ לשמורות. הצמח ממש לפני כליה כתוצאה מפיתוח חקלאות מודרנית (בעיקר מטעי רמת דלתון)
מצב שימור ex situ	יש מעט זרעים וצמחים בגן הבוטני בגבעת רם.
בנק הגנים	קיים בבנק הגנים מאוכלוסיית בנטל לפחות

הערכה ותוכנית לשימור in situ

סקר להערכת תפוצת המין, גידור שטחים.

<p style="text-align: right;">הצמח – צמח חד-שנתי עדין, זוחל-מטפס בעל פרחים ורודים קטנים. נבגל בתרמיל קצר ונפוח כלייתי. <u>פעולת מינימום</u>: גידור וניתור אוכל' שדות בנטל. <u>פעולת מקסימום</u>: לסקור שוב את אזור רמת דלתון וצפון הגולן לאיתור אוכלוסיות חדשות.</p>
--

תוכנית לשימור ex situ

איתור חומר צמחי בבנק הגנים ובגנים נוספים. גידול במיכלים בגני מקלט ובגנים בוטניים להגדלת כמות הזרעים. חשיבות עליונה לגידול גם בחלקת הגידול של בנק הגנים על מנת לקבל מספר גדול של זרעים.

חלוקה בין כמה גני מקלט.

ועדה מקצועית לשימור צמחים אדומים

Ferula daninii (Apiaceae (Umbelliferae))	כלך דנין (סוככיים)
---	---------------------------

תמצית מצב קיים לפי הספר האדום ומקורות אחרים

3.7 (אנדמיות 4 – לנגב בישראל בלבד, פגיעות 0 - גדל באזורים בעלי פגיעות מועטה)	מספר אדום
גדל בנגב בשלוש גלילות, בנגב הצפוני ידועות שלוש אוכלוסיות קרובות זו לזו מעין מור ונחל חווארים, בהר הנגב נמצאים רוב האתרים, כשבעה אתרים – הר רומם, נחל חורשה, בורות לוץ, הר רמון, הר שגיא, מעבר ערוז, קרני רמון ונחל אליאב, ובנגב הדרומי באתר אחד – בהר עריף.	מספר אתרים ופירוט
רוב האוכלוסיות בהר הנגב בנות עשרות עד מאות פרטים באתר. האוכלוסיות בנגב הצפוני קטנות יותר	גודל אוכלוסיות
קרקעות חוואריות במדבר, לעתים מדרון גירי אבני על תשתית חוואר.	בית גידול
לתחם שתי אוכלוסיות נבחרות (שמורת מצוק הצינים והר שגיא), לנטר אותן וללמוד בהן את האקולוגיה והדמוגרפיה. יש להגן על אוכלוסיות נחל חווארים מפני הרס מקרי של מטיילים. בהר הנגב חשוב לא להקים בסיסי צבא או יישובים על האוכלוסיות הצפופות.	המלצת הספר האדום לשימור
לא מוגן	הגנה בחוק
רוב האוכלוסיות כלולות בשמורת הר הנגב ושמורת מצוק הצינים. בנחל חווארים קיימת סכנה של הרס מקרי של האוכלוסיות ע"י מטיילים. אימוני צה"ל ופריצת דרכים לא מבוקרת מסכנים את קיומן של אחדות מהאוכלוסיות.	מצב שימור בטבע
פרט בודד בגן הבוטני בהר הצופים	מצב שימור ex situ
יש זרעים, אך יתכן שאין דגימה מספקת.	בנק הגנים

הערכה ותוכנית לשימור in situ

<p>הצמח – עשבוני רב-שנתי גבוה בהר הנגב, נגב צפוני ונגב דרומי</p> <p>פעולת מינימום: מומלץ לוודא נוכחות באתרים הידועים ולבדוק האם ישנן תוכניות של הצבא או גופים אחרים באתרים אלה ולפעול לשימור הצמחים ובית גידולם המיוחד. הבסיס לחיפוש – מסד הנתונים של הספר האדום/נתוני GIS ברט"ג. בכל תצפית שדה יש לרשום את האומדן של גודל האוכלוסיה.</p> <p>פעולת מקסימום: לבצע סקר שדה בבית הגידול של הצמח, לחזור לכל האתרים שבהם נמצא בעבר ולוודא נוכחות, ולסמן אוכלוסיות נוספות במידה ותמצאנה. ולבדוק האם ישנן תוכניות של הצבא או גופים אחרים באתרים אלה ולפעול לשימור הצמחים ובית גידולם המיוחד. לרענן ולעדכן את נתוני התפוצה והשכיחות ואת המספר האדום.</p>	
--	--

תוכנית לשימור ex situ

<p>איסוף זרעים מהטבע (על פי כללי בנק הגנים), גידול אוכלוסיה בגן הבוטני בתל אביב, בגן הבוטני בהר הצופים ובגן הבוטני בגבעת רם. גידול במתקני רט"ג כמו חי-רמון. ליצור אוסף זרעים גם בבנק הגנים.</p>	
---	--

לבדוק את המעמד הסיסטמטי

ועדה מקצועית לשימור צמחים אדומים

Erodium subintegrifolium (Geraniaceae)	מקור חסידה תמים (גרניים)
--	---------------------------------

תמצית מצב קיים לפי הספר האדום ומקורות אחרים

4.7 אנדמי לישראל למישור החוף בלבד. המספר האדום משקף בעיקר אנדמיות ופגיעות בית גידול, ופחות נדירות (נדירות 1, פגיעות 3, אטרקטיביות 2, אנדמיות 4)	מספר אדום
כ-100 בחוף הכרמל, שרון, פלשת	מספר אתרים ופירוט
עשרות עד מאות בכל אתר	גודל אוכלוסיות
כורכר, חמרה חולית,	בית גידול
הכרזת שמורות – חרוצים צפון, שמורת אירוסים נתניה, גבעת חומרה, גבעות נס ציונה	המלצת הספר האדום לשימור
לא מוגן	הגנה בחוק
מוגן בשמורות הבאות: נחל תנינים, תל אלון, נחל אלכסנדר, ביתן אהרון, קדימה, אודים, פולג, בני ציון, גן לאומי חוף השרון. חולות ניצנים	מצב שימור בטבע
אינו גדל באף אחד מהגנים הבוטניים וגם לא בגינות פרטיות	מצב שימור ex situ
לא נמצא באוסף הבנק	בנק הגנים

הערכה ותוכנית לשימור in situ

<p>מסתמנת רמת סיכון נמוכה בטבע. הצמח מצוי בטבע במספר רב יחסית ומוגן בכ-10 שמורות מוכרזות. יש חסר באתרים מוגנים בגלילת פלשת ולפיכך יש לפעול להגנה על גבעות נס ציונה וגבעת חומרה, שבהם עדיין נותרו שרידים של בתי הגידול של חמרה-כורכר ובהם גם מינים אדומים נוספים. מומלץ אחת ל-3-4 שנים לאמת נוכחות בעזרת סקר בכל האתרים הידועים, בצירוף הערכות של גודל האוכלוסייה.</p>

תוכנית לשימור ex situ

<ul style="list-style-type: none"> • הצמח אינו גדל כרגע באף אחד מהגנים ועל כן כמינימום מומלץ לגדל אותו בגנים של מישור החוף בחלקות של חמרה חולית או כורכר – באוניברסיטת תל אביב, בגן מקלט אפק (כאשר יוקם) וכן אצל עמיר פז בגעש. איסוף הזרעים – לפי כללי בנק הגנים. • ליצור אוסף בבנק הגנים,
--

ועדה מקצועית לשימור צמחים אדומים

Anchusa negevensis (Boraginaceae)	לשון-כר (לשון-שור) נגבית (זיפניים)
-----------------------------------	------------------------------------

תמצית מצב קיים לפי הספר האדום ומקורות אחרים

6.3 (אנדמיות 4 – בישראל בלבד, פגיעות 1 – (לדעת מימי הפגיעות גבוהה יותר כיוון שידוע אתר בודד, קרוב לכביש לאורון ועבודות עפר יכולות להכחידו)	מספר אדום
ידוע אתר יחיד בשולי מישור ימין בנגב הצפוני	מספר אתרים ופירוט
כ-200 פרטים באוכלוסייה היחידה	גודל אוכלוסיות
מדרון מתון של אבן-חול שחוקה הנתונה למשטר רוחות חזקות בחברת שבטוט מצוייץ, יפרוק המדבר וחמדת השיח	בית גידול
עריכת סקרים מדוקדקים באזור מישור ימין-רותם בגמה לאתר אוכלוסיות נוספות. סימון השטח במישור ימין בו גדלה האוכלוסייה הידועה וגידורו.	המלצת הספר האדום לשימור
לא מוגן	הגנה בחוק
האיום על האוכלוסייה עלול להגיע מעבודות עפר מקריות שיכולות להכחיד את האוכלוסייה כולה. הצמח אינו מוגן בשמורת טבע מוכרזת.	מצב שימור בטבע
לא ידוע	מצב שימור ex situ
מצוי באוסף	בנק הגנים

הערכה ותוכנית לשימור in situ

<p>הצמח – עשב רב-שנתי של חולות מדבריים פנימיים של הנגב, הידוע מאתר יחיד במישור ימין בנגב</p> <p><u>פעולת מינימום</u>: גידור האוכלוסייה הקיימת, שילוט וניטור המקום בתכיפות גבוהה כך שלא יקרה מצב שטרקטור יעלה על השטח.</p> <p><u>פעולת מקסימום</u>: לבצע סקר שדה בבית הגידול של הצמח, לנסות לאתר אוכלוסיות נוספות ולסמן אותן במידה ותמצאנה. ולבדוק האם ישנן תוכניות של הצבא או גופים אחרים באתרים אלה ולפעול לשימור הצמחים ובית גידולם המיוחד. לרענן ולעדכן את נתוני התפוצה והשכיחות ואת המספר האדום.</p>
--

תוכנית לשימור אקס סיטו

<p>איסוף זרעים מהטבע (על פי כללי בנק הגנים), גידול אוכלוסייה בגן הבוטני בתל אביב, בהר הצופים ובגן הבוטני בגבעת רם. ליצור אוסף זרעים גם בבנק הגנים.</p>
--

ועדה מקצועית לשימור צמחים אדומים

Scandix blipharicarpa O. Cohen Apiaceae (Umbelliferae)	מסרק ריסני סוככיים
--	------------------------------

תמצית מצב קיים לפי הספר האדום ומקורות אחרים

5.8 (נדירות – 5 [אינו מעודכן], אנדמיות – 4, פגיעות -2)	מספר אדום
6 אתרים מתועדים בגליונות עשביה (רק 3 בספר האדום)	מספר אתרים
רמת עלמה (שני אתרים) גולן דרומי בין רמת מגשימים לאל-על (4 אתרים)	פירוט אתרים וגודל אוכלוסיות
צומח עשבוני בקרקעות בזלתיות עמוקות, המוצפות לעיתים בחורף.	בית גידול
עריכת סקר שדה בעונת הפריחה לאיתור מחדש באתרים בהם נמצא, ואתרים חדשים באותו בית גידול. מעקב רב-שנתי אחר הצמח באתריו הידועים. איסוף זרעים לבנק הגנים וגידול בגנים בוטניים לצורך ריבוי, ויצירה של מאגר זרעים וצמחים. הגנה נקודתית על אתרים מחוץ לשמורות טבע. לקיים באתרי הצמח ממשק רעיה מבוקר ומצומצם על מנת לשמור על אופי בית הגידול מבלי לפגוע בצמחים.	המלצת הספר האדום לשימור
אינו מוגן	הגנה בחוק
שמור בשמורת אחו נוב ובנחל אל-על	מצב שימור בטבע
אין	מצב שימור ex situ
אין	בנק הגנים

תוכנית לשימור in situ

מעקב ביצוע	פירוט פעולות מעשיות מוצעות	סוג הפעולה
רט"ג	סקר באתרים הידועים לאימות נוכחות	אימות נוכחות
רט"ג	רמת עלמה, אחו נוב	אתרים מועדפים לשימור
רט"ג	ספירת פרטים, ספירת יבול זרעים	ניטור דמוגרפי
רט"ג	השבה של פרטים לאחר ריבוי ex-situ	ממשק תחזוקה ותגבור בשדה
	לא	השבה לאתר היסטורי
רט"ג	כן: איכוס בבית גידול דומה בתחומי שמורות טבע (גמלא, רוג'ום אל הירי, רמת דלתון [שמורה מוצעת]) ושטחים מוגנים אחרים בעלי אופי דומה.	אכילוס באתר חדש

תוכנית לשימור ex situ

מעקב ביצוע	פירוט פעולות מעשיות מוצעות	סוג הפעולה
רט"ג	כן: איסוף מבוקר של זרעים בטבע וגידול בגנים לצורך יצירה של אוכלוסיות מקלט והשבה	גידול בגנים בוטניים
רט"ג	כן: שמורת גמלא	גידול בגני מקלט רט"ג
רט"ג	כן: אילן טל	גידול בגינות פרטיות
	לא: אינו אטרקטיבי.	גינן
בנק הגנים	כן	בנק הגנים

מסרק ריסני הוא מין אנדמי מוגבל ביותר בתפוצתו, הן מבחינת בית הגידול והן מבחינת תחום התפוצה שלו. הוא דומה מאד למסרק אביבי (מסרק איברי), למעט צורת הפירות שהם בעלי ריסים ארוכים ערוכים בשורות לאורך השחלה בפרי הבשל; וחלק מעורק בצבע חום כהה בשחלה. הסימנים הדיאגנוסטיים הנוספים אינם עקביים. הצמח הושווה לצמחי מסרק אביבי לא רק מישראל, אלא גם מארצות שונות במזרח התיכון, והוא אכן שונה מהם.

ועדה מקצועית לשימור צמחים אדומים

זהו צמח עשבוני חד-שנתי הגדל אחד-אחד בשטחים של קרקעות בזלתיות כבדות ולחות בחורף, ובשולי שטחי מרעה וחקלאות אקסטנסיבית. בית הגידול מאוים ולא יציב. אוכלוסיה ידועה אחת – אחו נוב, מוגנת על פי חוק בשמורה. האוכלוסיות בגולן מוגנות יחסית. יתכן וקיים גם בדרום סוריה (הבשן).

אינו מיוצג בגנים הבוטניים או בבנק הגנים.

המין נמצא לראשונה במהלך סקר המינים הנדירים בשנת 1991, ותואר מדעית ב-1994 ע"י עפר כהן. לכן אין מידע על שינויים דמוגרפיים ועל האתרים בהם נמצא.

פעולת מינימום:

א. ניטור (מספר פרטים, שטח האוכלוסיה) אחת לשנה של שתי אוכלוסיות לפחות, בשני האזורים בהם ידוע.

פעולת מקסימום: (לא בהכרח בסדר המוצע)

- א. תכנית המינימום
- ב. הגדרה מפורטת של מאפייני בית הגידול.
- ג. חיפוש הצמח בבית גידול דומה (חיפוש "מתחת לפנס") באזורים מהם נאסף.
- ד. יצירה של אוכלוסיות נוספות בגנים לאומיים/שמורות טבע/אתרים מוגנים קרובים.
- ה. גידול בגנים בוטניים
- ו. גידול בגנים פרטיים
- ז. יצירת מאגר צמחים בבנק הגנים לצורך השבה לטבע ואיכלוס של אתרים חדשים למין.

ועדה מקצועית לשימור צמחים אדומים

Salvia eigii (Lamiaceae)	מרוות איג (שפתניים)
--------------------------	----------------------------

תמצית מצב קיים לפי הספר האדום ומקורות אחרים

מספר אדום	5.3 אנדמי לישראל (נדירות 2, פגיעות 2, אטרקטיביות 2, אנדמיות 4)
מספר אתרים ופירוט	10: רמת הנדיב, מצפה אלות, הר יבנאל, כפר קמא, כלנית, צומת גולני, יער לביא, שדה אילן, שריד, אחו נוב, מערבית לקרית גת
גודל אוכלוסיות	בדרך כלל עשרות בכל אתר
בית גידול	קרקעות כבדות, חקלאות מסורתית, נטיעות אקליפטוס, אורן וברוש באדמות כבדות
המלצת הספר האדום לשימור	שימוש בצמח לגינון
הגנה בחוק	לא מוגן
מצב שימור בטבע	מוגן בשמורות הבאות: הר יבנאל, מצפה אלות, אחו נוב. כמו כן תחת ממשק שימור ברמת הנדיב.
מצב שימור ex situ	גדל בגנים הבוטניים תל אביב וגבעת רם וכן בגינות הפרטיות של אילן טל, עתי יפה ועמיר פז. כמו כן ברמת הנדיב.
בנק הגנים	נמצא באוסף הבנק

תוכנית לשימור in situ

- סקר לאימות הנוכחות בכל האתרים שבהם הצמח תועד בסקרים הקודמים, ספירה/אומדן של גודל האוכלוסייה והערכת שיעורי הפריחה בכל אתר בתדירות של פעם ב-3-4 שנים. מועד הביצוע - בהתאם למגמות הנצפות להחליט בעתיד על צורך בממשק פעיל.
- לפעול לשימור האוכלוסייה באזור קריית גת - היחידה בפלשת - ביצוע סקר לאימות הנוכחות ובדיקת האפשרות להגנה על שטח בהתאם לממצאי הסקר ולנוכחות מינים נוספים בעלי חשיבות שימור במקום..
- ברמת הנדיב מתבצעת תוכנית ממשק למין זה.

תוכנית לשימור ex situ

הצמח מיוצג כראוי במתקני ex situ אחדים ובבנק הגנים, אך מומלץ להרבות אותו במתקני רט"ג אחדים על אדמות כבדות: בגן מקלט מתוכנן בציפורי, בגן לאומי כוכב הירדן. איסוף הזרעים – לפי כללי בנק הגנים. לבדוק את התאמתו לגינון מסיבי ולפתח שיטות ריבוי (סימה כגן?). לגן בגן לאומי כוכב הירדן, ציפורי, בית שערים?

מחקר לבירור הזיקה עם מרוות ירושלים

ועדה מקצועית לשימור צמחים אדומים

Ornithogalum sp. nova (Hyacinthaceae)	נץ-חלב הרודיאני (יקינתוניים)
---------------------------------------	-------------------------------------

תמצית מצב קיים לפי הספר האדום ומקורות אחרים

מספר אדום	6.3 (נדירות 6, פגיעות 0, אטרקטיביות 1, אנדמיות 4 - ישראל בלבד)
מספר אתרים ופירוט	המין נמצא רק משני צידי נחל תקוע במשבר יהודה
גודל אוכלוסיות	מאות פרטים
בית גידול	סדקי סלעים במצוקים שבורים
המלצת הספר האדום לשימור	ניטור רב-שנים אחר אוכל' נחל תקוע. חיפוש אוכל' נוספות בנחל תקוע ובנחלים נוספים. בירור סיסטמטי
הגנה בחוק	לא מוגן
מצב שימור בטבע	הפרטים נמצאים בשטח שמורה במצוקונים ואינם נמצאים בסכנה
מצב שימור ex situ	לא מוכר בגני מקלט
בנק הגנים	לא נמצא באוסף

תוכנית לשימור in situ

סקר להערכת תפוצת המין באזור נחל תקוע ומזרח הרי יהודה. בדיקת המעמד הסיסטמטי של המין לעומת נץ-חלב נטוי הגדל באגן הים התיכון.

הצמח – גיאופיט בעל בצל ופרחים לבנים נטויים מטה, העלים גם הם משתלשלים.
פעולת מינימום: סימון וניטור שתי האוכלוסיות הידועות. הגדרה ותיאור סופי של הצמח.
פעולת מקסימום: סקירה מקיפה של קניוני מזרח יהודה.

תוכנית לשימור ex situ

העתקת 50 פרטים לגן הבוטני בגבעת רם, אשר יגודלו בשלב ראשון במיכלים.

לאחר שלב התבססות ראשוני וריבוי, חלוקת הצמחים והעברת חצי מהם לגן מקלט הררי נוסף. שתילה של צמחים בקירות הגנים להקמת אוכלוסיה בת-קיימא. הערכת שימור זרעים בבנק הגנים.

ועדה מקצועית לשימור צמחים אדומים

<i>Orchis israelitica</i> Baumann & Dafni	Orchidaceae	סחלביים	סחלב מצויר
---	-------------	---------	-------------------

תמצית מצב קיים לפי הספר האדום ומקורות אחרים

מספר אדום 3.7 (אנדמיות-4, אטרקטיביות – 1 [לדעתי צריך להעלות ערך זה לכל משפחת הסחלביים], פגיעות – 1 [כנ"ל])	מספר אדום
53 (על פי הספר האדום) אני מעריכה כי יש יותר ממאה, מרביתם בגליל העליון	פירוט אתרים
גליל עליון – גוש הר מירון, הר הוד, רמת תפן, רכס רמים, יער ברעם, רכס מנור, יער חניתה, נחל כזיב, נחל בית העמק, עין יעקב, ועוד גליל תחתון – רכס יטבת, רכס כמון, רכס טורען עמק עכו – לימן האוכלוסיות משתנות בגודל, צפיפות ובשטח: מפרטים בודדים בשטח של מטרים רבועים ספורים, דרך ריכוזים צפופים יחסית המשתרעים על שטח קטן ועד מאות פרטים בפיזור דיפוזי בשטח גדול של דונם ויותר.	בית גידול
שטחים פתוחים עד פתוחים למחצה, בעיקר בבתות סירה קוצנית ושולי חורש, על קרקעות גרירות, בחבל ההר הים-תיכוני. גדל גם בחורשות אורן נטועות.	המלצת הספר האדום לשימור
ניטור האוכלוסיות הידועות ולימוד הדינמיקה שלהן ע"מ להבין מגמות ר"ש באוכלוסיה, במיוחד באזורים שמורים בהם מתפתח חורש וגורם להצללה.	הגנה בחוק
מוגן	מצב שימור בטבע
יציב – היעלמות מאתרים ספורים (בעיקר בגלל פיתוח ורעיה), אך נמצאים אתרים חדשים מדי פעם. להערכת תפוצה רציפה בגליל עליון ומערבי; ותפוצה מקוטעת בגליל תחתון, שם הוא נמצא בחלקים העליונים של הרכסים הגבוהים (טורען, יטבת, כמון-חזון)	מצב שימור ex situ
זרעים בבנק הגנים. לא קיים בגנים בוטניים	בנק הגנים
הר הוד 2011 (יאיר אור)	

תוכנית לשימור in situ

מעקב ביצוע	פירוט פעולות מעשיות מוצעות	סוג הפעולה
רט"ג – בשמורות ושטחים פתוחים אחרים קק"ל – ביער שלומי-חניתה	מעקב אחרי האוכלוסיות באתרים נבחרים: פיזור, דמוגרפיה, מצב שמירה על השטח.	אימות נוכחות
	אתר מייצג עם אוכלוסיה גדולה יחסית בכל האזורים ובפיזור גיאוגרפי רחב: שמורת הר מירון, יער שלומי-חניתה, שמורת לימן, הר טורען, הר אחים, מצפה פאר	אתרים מועדפים לשימור
רט"ג – בשמורות ושטחים פתוחים אחרים קק"ל – ביער שלומי-חניתה	תיחום של תת-אוכלוסיה בכל אחד מהאתרים המוצעים ומעקב אחר מס' פרטים, מצב פנולוגי, גודל פרטים, שיעורי חנטה ומדדים נוספים.	ניטור דמוגרפי
	אין צורך	ממשק תחזוקה ותגבור בשדה
	אין צורך	השבה לאתר היסטורי
	אין צורך	אכלוס באתר חדש

תוכנית לשימור ex situ

מעקב ביצוע	פירוט פעולות מעשיות מוצעות	סוג הפעולה
רט"ג, קק"ל והגנים הבוטניים	כן - העתקה של פרטים מאוכלוסיות גדולות (למשל יער שלומי-חניתה) וגידולם ב: הר-צופים גבעת-רם	גידול בגנים בוטניים

ועדה מקצועית לשימור צמחים אדומים

	תל-אביב טכניון אורנים	
	כן: עין אפק (מאכלוסית לימן)	גידול בגני מקלט רט"ג
	כן: עתי יפה	גידול בגינות פרטיות
	לא – מין קטן ולא אטרקטיבי. אטרקטיבי לחובבי סחלבים בלבד.	גינן
	כן: איסוף זרעים מאוכלוסיות נוספות על האוכלוסיה ממנה כבר נאספו זרעים. ייצור של פרוטוקול גידול מזרעים סחלבים הם קשים במיוחד לריבוי מזרעים ולכן רצוי להעזר בניסיונם של אחרים – בנקי גנים וגנים בוטניים בחו"ל, אגודת הסחלבים, ועוד.	בנק הגנים

סחלב מצויר הוא מין אנדמי לישראל (ייתכן וגדל גם בגליל הלבנוני), ולכן יש חשיבות גדולה בשמירה עליו. זהו גיאופיט קטן, הגדל בשטחים מוארים בצפונו של חבל ההר הים-תיכוני, על קרקעות גיריות, בעיקר בבתה ובשולי חורש. כמו כל סחלבי הבר בארץ, מין זה קשה ביותר לריבוי בתרבות. בית הגידול יציב, אך יש איום על חלק מהאתרים של פיתוח ורעה. המין מוגן על פי חוק, אך רק אוכלוסיות בודדות מוגנות בשמורה. האוכלוסיה הדרומית ביותר, ברכס טורען, אותרה בסקר המינים הנדירים, אך לא אותרה פעמיים בסקרים בשנות ה-2000. לסחלב מצויר יש עשרות אוכלוסיות ותפוצתו פחות או יותר רציפה בגליל העליון והמערבי. לכן, להערכתנו, המין אינו בסכנה מידית. מיוצג בבנק הגנים, אך אינו מיוצג בגנים הבוטניים.

צריך לשקול ריבוי ex-situ על ידי אנשי אגודת הסחלבים, המתמצאים בריבוי של סחלבים. במקרה כזה קיימת סכנה של מסחר במין והפצה לא מבוקרת שלו, אך בגלל שזהו צמח אנדמי בעל תפוצה מצומצמת מחד גיסא, וכושר הפצה טוב למרחק מאידך גיסא, זה לא יביא לסכנה של הכלאות בין אוכלוסיות בעלות אפיונים גנטיים שונים

פעולת מינימום:

א. ניטור (מספר פרטים, שטח האוכלוסיה) אחת לשנה של ארבע אוכלוסיות לפחות, בקצות הטווח הגיאוגרפי של המין.

פעולת מקסימום:

- א. תכנית המינימום
- ב. הגדרה מפורטת של מאפייני בית הגידול, וחיפוש הצמח בבית גידול דומה (חיפוש "מתחת לפנס") באזורים בהם נמצא בהווה ובעבר
- ג. גידול בגנים בוטניים
- ד. גידול בגנים פרטיים
- ה. יצירת מאגר צמחים בבנק הגנים ויצירה של פרוטוקול לריבוי מזרעים
- ו. אימות נוכחות בכל האתרים מהם נרשם בעבר
- ז. הרחבת הסקר לכרמל ולצפון השומרון כדי לשלול נוכחות באזורים אלה

ועדה מקצועית לשימור צמחים אדומים

Colchicum aff. antilibanoticum (Colchicaceae)	סתונית הרמון (סתוניתיים)
---	---------------------------------

תמצית מצב קיים לפי הספר האדום ומקורות אחרים

מספר אדום	4.7 (נדירות 3, פגיעות 0, אטרקטיביות 2, אנדמיות 4 - ישראל בלבד)
מספר אתרים ופירוט	הצמח גדל רק בהר הנגב, ב-9 אתרים מתועדים, אך ייתכן שיש 15 אתרים או יותר. האתרים מצויים כולם מעל 900 מ': בסביבות בורות לוך, נחל אלות, נחל לוך עליון, נחל אליאב, הר שגיא, נחל ניצנה עליון והר נפחא. נמצאה לאחרונה ממערב לבור חמת ובהר-רמון.
גודל אוכלוסיות	אוכלוסיית סעיף נחל אלות באזור חניון בורות לוך נחקרה באופן יסודי וכמותי: היא כוללת 35 גושים ו-42 פרטים. שאר האוכלוסיות קטנות יותר
בית גידול	מדרונות גיר אבניים בהר הנגב הגבוה. שכיח בחברת לענת המדבר וקדד בית-הלחמי במדרונות, בסדקי סלעים ובערוצים לסיים של ואדיות גדולים (סדר 3-5). מיקרו בית-הגידול המיטבי הם כתמי לוס קטנים בבסיס המדרונות או שקעים בערוצים המבטרים את המדרונות, שם שולט כריך הערבות. ייתכן שהיעדרה של ס. הרמון מכתמי לוס בערוצים הגדולים נובע מאכילה ע"י דורבנים ואולי עקב נחיתות תחרותית או פגיעה משטפונות.
המלצת הספר האדום לשימור	מומלץ לערוך בתחילת ינואר סקר יסודי בהר-הנגב הגבוה לאיתור אוכלוסיות נוספות. יש לנקוט אמצעי הגנה מפני הדורבנים כמו פרישת רשתות הגנה ממתכת.
הגנה בחוק	מוגן כי כל הסוג סתונית מוגן
מצב שימור בטבע	הפרטים נמצאים בשטח שמורת הרמון, חלקם בסכנת דריכה משבילי נחל אלות
מצב שימור ex situ	לא מוכר בגני מקלט
בנק הגנים	לא נמצא באוסף

תוכנית לשימור in situ

סקר להערכת תפוצת המין בכל הר הנגב - לערוך בינואר בשנה גשומה. בדיקת המעמד הסיסטמטי של המין לעומת סתונית החרמון.

<p>הצמח – גיאופיט בעל פקעת עם פרחים לבנים, העלים מציצים עוד בזמן הפריחה. האבקנים שחורים (לפני הפצת האבקה הצהובה). לפרטים רבים יש רק עמוד עלי יחיד. דומה לסתונית טוביה, אבל כמעט ואין שעירות בבסיס האבקנים. דומה יותר לסתונית החרמון - לה יש עמוד עלי מחולק ל3 אונות.</p> <p><u>פעולת מינימום</u>: סימון וניטור האוכלוסיות הידועות. מחקר הגדרה ותיאור סופי של הצמח.</p> <p><u>פעולת מקסימום</u>: סקירה מקיפה של כל הר הנגב.</p>
--

תוכנית לשימור ex situ

<p>העתקת מספר פרטים לגן מקלט בהר הנגב (חי רמון, או גינת בית ספר שדה הר הנגב). איסוף זרעים וריבויים.</p> <p>לאחר שלב התבססות ראשוני וריבוי, חלוקת הצמחים ויצירת אוכלוסיה תרבותית למעקב בסלעים באותם גני מקלט. הערכת שימור זרעים בבנק הגנים.</p>
--

ועדה מקצועית לשימור צמחים אדומים

Limonium galileum	עדד הגליל (עופריתיים) (שם קודם: עדד יוני)
-------------------	---

תמצית מצב קיים לפי הספר האדום ומקורות אחרים

4.2 (אנדמיות 4 - לישראל בלבד, אם כי סביר שימצא גם בדרום לבנון; פגיעות 2)	מספר אדום
14 אתרים ב-2 גלילות. מעכו צפונה עד ראש הנקרה יש תצפיות. מחוף דור-הבוניס אין גיליונות עשביה ויש 3 תצפיות מהשנים 1985 עד 1990 בלבד.	מספר אתרים ופירוט
רב-שנתי, אוכלוסיות של מאות פרטים בקבוצות של בודדים עד עשרות.	גודל אוכלוסיות
סלעי כורכר וגיר בחגורת הרסס בחוף הים	בית גידול
למנוע פעולות פיתוח. להכריז גם על קטע שבי ציון- בוסתן הגליל כשמורת טבע.	המלצת הספר האדום לשימור
מוגן	הגנה בחוק
מרבית האתרים בשמורות טבע, אך נתונים לרמיסה ולפגיעה עקב חוסר ידיעה. מצפון לעכו עד שמורת ראש הנקרה- טרם הוכרזה שמורה	מצב שימור בטבע
מספר פרטים בגן מקלט בשמורת עין-אפק מהאוכלוסייה הצפונית. לא ידוע במקומות נוספים, יש לקבל דיווח מהגנים השונים.	מצב שימור ex situ
לא נמצא באוסף הבנק ואינו נמצא ברשימת המועדפים לאיסוף.	בנק הגנים

הערכה ותוכנית לשימור in situ

פעולות מעשיות מוצעות מבין הבאות – חלקן או כולן:
אימות נוכחות (סקר), אתרים מועדפים לשימור, ניטור דמוגרפי, ממשק תחזוקה ותיגבור בשדה, השבה לאתר היסטורי, איכלוס באתר חדש, פעולה אחרת.

<p style="text-align: right;">סקר: אימות נוכחות בחוף דור הבונים (סקר). התצפיות מועטות ואין להוציא מכלל אפשרות שההגדרה שגויה (עדד רותמי). סקר בחוף עכו- ראש הניקרה. איסוף מידע, אם קיים, בדרום לבנון. תכנון: לברר תוכניות פיתוח מחוץ לשמורות . להטמיע את מיפוי האוכלוסיות בשמורות בתיקי הממשק ובמודעות של הפקח או מנהל השמורה. לקדם הכרזת שמורות בוסתן הגליל ושבי ציון.</p>	
--	--

תוכנית לשימור ex situ

פעולות מעשיות מוצעות מבין הבאות – חלקן או כולן.
גידול בגנים בוטניים (באילו?), גידול במתקני רט"ג, גידול בגינות פרטיות, גינון, בנק הגנים.

<p style="text-align: right;">להפקיד בבנק הגנים זרעים מהטבע . לגדל אוכלוסייה בגן הבוטני של אוניברסיטת תל אביב בחלקה של כורכר. ריבוי מקומי מזרעים בגן מקלט לצמחי מישור החוף בשמורת אפק. השבה/אישוש בגנים הלאומיים אכזיב וראש הניקרה באמצעות צוותים מקומיים העובדים בג"ל אלו.</p>	
---	--

ועדה מקצועית לשימור צמחים אדומים

בהתאם לתוצאות הסקר בחוף דור-הבונים, לגדל ערוגה בשמורה מזרעים מקומיים.

נספח:

תצפיות מדור- הבונים

אתר חכ 1 : חוף הבונים, נ"צ 1932/7275, רום 10 מ', 14/12/90. סוף פריחה. צפו - י. שקדי וי. גרטמן. תצפית רת"ם.
אתר חכ 2 : הבונים דור, נ"צ 1933/7248, רום 1 מ, 3/5/82 . 455. עזרא אורית. תצפית רת"ם.
אתר חכ 3 : חוף דור, נ"צ 1930/7238, רום 3 מ, 1/7/85 . 003. השתלמות רתם. תצפית רת"ם.

תצפיות מחוף גליל מערבי:

514110	21015	77440	רכס כורכר	מערבה לא"ת	חוף ראש הנקרה	יובל ספיר, טליה אורון	13-4-2004		
514110	21010	77359	רכס כורכר	מערבה לבי"ס	חוף ראש הנקרה	יובל ספיר, טליה אורון	13-4-2004		
514110	21025	77710	כורכר נמוך	שדה	חוף ראש הנקרה	יובל ספיר, טליה אורון	13-4-2004		
			קדמי	בצפון השמורה	הנקרה	אורון	2004		
	20	514110	773273	243277	771932	209525.54	07:34:18	10-05-10	טליה אורון
	100	514110	773273	243277	763893.23	207548.52	12:46:09	19-07-10	טליה אורון

ועדה מקצועית לשימור צמחים אדומים

Crypsis minuartioides (Poaceae)	עטיינית מגובבת (דגניים)
---------------------------------	--------------------------------

תמצית מצב קיים לפי הספר האדום ומקורות אחרים

4.7 אנדמי לישראל. צמח המים היחידי שאנדמי לישראל. (נדירות 3, פגיעות 2, אנדמיות 4)	מספר אדום
9: ברכת געש (כולל מאגר), שקע הרצליה, ברכת יער (?), ברכת רחובות, שלולית חולון, שלולית שפיר, שלולית רוברטס, מאגר יסודות, מאגר ענות. ייתכן שיש עוד כמה אתרים.	מספר אתרים ופירוט
לרוב מקבצים של מאות ואלפי פרטים	גודל אוכלוסיות
קרקעות ביצה, ברכות חורף, מאגרים, במישור החוף	בית גידול
הכרזת בריכת יער וברכת רחובות כשמורות.. טיפוח שקע הרצליה, מניעת חיסול ברכות חורף שנותרו במישור החוף, פיזור במאגרי מים בשפלה.	המלצת הספר האדום לשימור
לא מוגן	הגנה בחוק
מוגן רק בשמורת געש. במאגר הרשות רשום גם מגן לאומי חוף השרון (=געש?) וכן מגן לאומי נחל רובין	מצב שימור בטבע
גדל רק בגינה של עמיר פז בקיבוץ געש	מצב שימור ex situ
הצמח נמצא בבנק הגנים	בנק הגנים

תוכנית לשימור in situ

- פעילות להכרזת שמורות בבריכת רחובות ובריכת יער (כרגע – שמורות מוצעות)
- ניטור: סקר לאימות נוכחות בכל האתרים שצויינו, כולל הערכה מחודשת של גודל האוכלוסיות, בחודש מאי-יוני אחת ל-3-4 שנים. לשתף את שיר ורד ולהתייעץ עמו..
- לבדוק אם המלצת הספר האדום לפזר זרעים במאגרי מים – ריאלית. ללמוד איך ליישם.
- לייסד שלוליות חורף מלאכותיות במישור החוף, ולנסות לבסס בהן אוכלוסיות. מקור טוב לזרעים – מאגר געש בצד הבריכה. לאתר מקומות מתאימים שיש סיכוי שלא יופרעו.

תוכנית לשימור ex situ

- להקים שלולית חורף בגן הבוטני של אוניברסיטת תל אביב וליצור בה אוכלוסיית גיבוי (יחד עם צמחים נוספים אופייניים לבית גידול זה, כמו לשישית מקומטת, בוציץ סוכני, אמניה ועוד....)
- להקים שלולית חורף בגן מקלט אפק (ראש העין) ולאכלס בה את הצמח

ועדה מקצועית לשימור צמחים אדומים

Silene phsalodes (Caryophyllaceae)	ציפורנית מצויצת (ציפורניים)
------------------------------------	------------------------------------

תמצית מצב קיים לפי הספר האדום ומקורות אחרים

מספר אדום	4.7 (אנדמיות 4 - לישראל בלבד, פגיעות 0, אטרקטיביות 0, נדירות 5)
מספר אתרים ופירוט	2 אתרים בחרמון - נחל ערער מתחת להר כחל ונחל שיאון עליון.
גודל אוכלוסיות	רוב האוכלוסיות קטנות בנות פרטים בודדים.
בית גידול	שולי חורש אלון מצוי ואלון תולע ברום 1200-1300 מ'.
המלצת הספר האדום לשימור	סקר למציאת אוכלוסיות נוספות
הגנה בחוק	לא מוגן
מצב שימור בטבע	האוכלוסיות בשטחי שמורה נידחים, אינם בסכנה ממטיילים, אולם כן בסכנת רעיה של פרות שהוגברה כל כך בחרמון
מצב שימור ex situ	ניסיון אחד לא מוצלח של זרעית זרעים ישנים שלא נבטו בגן בוטני בגבעת רם
בנק הגנים	לא נמצא באוסף

תוכנית לשימור in situ

סקר להערכת תפוצת המין, גידור שטחים של 2 התארים המוכרים

הצמח – צמח חדעשבוני רב-שנתי, בעל גביעים נפוחים וכותרת מצויצת (דומה מאד לציפורנית מצויה שלה הכותרת לא מצויצת, אלא כל עלה כותרת מחולק ל-2 אונות מעוגלות).
פעולת מינימום: גידור 2 האתרים וניטורם.
פעולת מקסימום: סקירה של כל הערוצים בחרמון הנמוך והבינוני לאיתור אוכלוסיות נוספות. המועד: סוף אפריל – תחילת מאי

תוכנית לשימור ex situ

בשל מספר האתרים המועט, מספר הפרטים הקטן והאנדמיות - יש ממש בהילות לאסוף זרעים ולגדל בגני מקלט ובגנים בוטניים הרריים תוך תיעוד אוכלוסיות המוצא.

לאסוף זרעים מהטבע (על פי כללי בנק הגנים) ולגדל אוכלוסיות במספר גנים בוטניים הרריים ובבנק הגנים. לימוד תנאי הגידול של הצמח. בדיקת שימור זרעים בבנק הגנים.

ועדה מקצועית לשימור צמחים אדומים

Satureja thymbriifolia (Lamiaceae (Labiatae))	צתרה מדברית (שפתניים)
--	------------------------------

תמצית מצב קיים לפי הספר האדום ומקורות אחרים

מספר אדום	4.7 (אנדמיות 3 – על פי פיינברון המין גדל גם באדום, ירדן. אך על פי דנין, הצמח מירדן הוא מין אחר ולכן הצמח הזה אנדמי לישראל בלבד, פגיעות 1
מספר אתרים ופירוט	ידועים 3 אתרים במדבר יהודה, באזור הורקניה – נבי מוסא, חרבית אל מירד (מורדות הורקניה), הבוקיעה ליד הורקניה וג'בל חרמון 5 ק"מ דרומית לנבי מוסא
גודל אוכלוסיות	
בית גידול	גדל על תצורת חתרורים בצפון מדבר יהודה. תצורה זו בנויה מפסיפס של גיר מצורר וקרטון, עשירה במינרלי קורט מיוחדים בתנאי מדבר שחונים. יוצרת ערבת בני שיח יחד עם מלחית אשונה.
המלצת הספר האדום לשימור	יש לנטר את האוכלוסיות באתרים הידועים ולהשיג הערכת מצב עדכנית של גודל האוכלוסיות, פיזורן המרחבי ונתונים דמוגרפיים. מומלץ לחקור מבחינה טקסונומית ופליאו-גנטית את אוכלוסיות צתרת הנבטים באדום ובאזור ג'בל רם יחד עם אוכלוסיות הצתרה המדברית במדבר יהודה. מומלץ לאסוף זרעים ולגדלה בגני מקלט, לשימוש בגינון יובשני בנגב ובמדבר יהודה
הגנה בחוק	לא מוגן
מצב שימור בטבע	אינו מוגן בשמורת טבע. אימוני הצבא באזור ורעיית יתר מסכנים את קיומם של הפרטים.
מצב שימור ex situ	לא ידוע, יש לקבל דיווח מהגנים השונים
בנק הגנים	לא מצוי באוסף

הערכה ותוכנית לשימור in situ

<p>הצמח – בן-שיח נדיר ואנדמי הגדל במספר קטן של אתרים</p> <p><u>פעולת מינימום</u>: מומלץ לערוך מעקב יסודי אחר גודל האוכלוסיות.</p> <p><u>פעולת מקסימום</u>: יש לחפש עוד אוכלוסיות. יש לברר את מעמדו הסיסטמטי של המין כדי לבסס את הגדרתו כמין נפרד ואנדמי.</p>	
--	--

תוכנית לשימור ex situ

<p>איסוף זרעים מהטבע (על פי כללי בנק הגנים), איסוף ייחורים, גידול וריבוי בגנים בוטניים – תל אביב, הר הצופים וגבעת רם כדי להגן על קיום האוכלוסיות וכדי לברר את מעמדו הסיסטמטי. איסוף זרעים לבנק הגנים.</p>	
---	--

ועדה מקצועית לשימור צמחים אדומים

Anthemis brachycarpa (Asteraceae)	קחון קצר-פירות (מורכבים)
-----------------------------------	---------------------------------

תמצית מצב קיים לפי הספר האדום ומקורות אחרים

מספר אדום	7.4 (נדירות 6, פגיעות 4, אנדמיות 4)
מספר אתרים ופירוט	1 – רכס אודים. אתר אחד בלבד! נרשם לאחרונה ב-2006.
גודל אוכלוסיות	אין נתונים, לברר אצל שיר ורד
בית גידול	חמרה חולית
המלצת הספר האדום לשימור	גידול בגני מקלט, יצירת גרעיני רבייה והשבה לטבע בשטחי חמרה חולית; תיגבור האוכלוסייה הקיימת
הגנה בחוק	לא מוגן
מצב שימור בטבע	האוכלוסייה היחידה המוכרת כיום מוגנת בשמורת אודים
מצב שימור ex situ	אינו מצוי באף מתקן ex situ
בנק הגנים	הצמח לא נמצא בבנק הגנים

תוכנית לשימור in situ

- איתור הצמח בשמורת אודים והערכה של גודל האוכלוסייה – באמצע אפריל, בשיתוף עם שיר ורד
- להקים ולסמן חלקת מעקב קבועה במקום שבו האוכלוסייה תימצא ולנטר אותה מדי שנה ולספור פרטים פורחים
- אם גודל האוכלוסייה יאפשר – לאסוף זרעים ליצירת גרעיני ריבוי למתקני ex situ ולאיקלוסיים במקומות מתאימים בטבע באזור השרון שיישקלו לפי הדמיון לתנאים באתר של אוכלוסיית המקור.
- חיפוש אוכלוסיות נוספות בשרון

תוכנית לשימור ex situ

- אם אמנם יימצא מקור זרעים מספיק גדול בטבע, יש לאסוף זרעים בקיץ לפי כללי האיסוף של בנק הגנים וללמוד את כושר הנביטה וההישרדות במשתלות מתאימות – בגנים הבוטניים ובגינות הפרטיות. במקרה של הצלחה – ליצור אוכלוסיות גיבוי בחלקה של חמרה חולית בגן הבוטני של אוניברסיטת תל אביב, בגינה של עמיר פז בגעש ובגן מקלט באפק (ראש העין).
- לאסוף זרעים לבנק הגנים

ועדה מקצועית לשימור צמחים אדומים

Allium cf asclepiadeum (Alliaceae)	שום הגליל (שומיים)
------------------------------------	---------------------------

תמצית מצב קיים לפי הספר האדום ומקורות אחרים

מספר אדום	3.7 (נדירות 2, פגיעות 0, אטרקטיביות 1, אנדמיות 3 - ישראל בלבד)
מספר אתרים ופירוט	הצמח נמצא ב-23 אתרים בגליל העליון, בגוש הר מירון ומזרחה באזור הר כנען, כרם בן זמרה, עלמה, ריחניה ומלכיה.
גודל אוכלוסיות	האוכלוסיות בנות עשרות עד מאות פרטים
בית גידול	קרקע כבדה סלעית-אבנית; בתות עשבוניות (עם ציבורת ההרים) ושולי חורש אלון מצוי ברום 700-1100 מ'.
המלצת הספר האדום לשימור	יש לנטר אוכלוסיות בגליל לטווח ארוך, ולבדוק באיזו מידה ההתפשטות של הצמח המעוצה על חשבון הבתה והצומח העשבוני משפיעים על הפרטים ועל גודל האוכלוסיות. יש לשקול פעולות דילול אם מתברר שאכן הסגירה של החורש משפיעה לרעה על המין.
הגנה בחוק	לא מוגן
מצב שימור בטבע	רוב האוכל נמצאות בתחום שמורות טבע, במיוחד שמורת הר מירון. הצמח נעלם מאזורים בהם החורש מתפתח.
מצב שימור ex situ	פרט אחד בגן הבוטני בגבעת רם
בנק הגנים	לא נמצא באוסף

תוכנית לשימור in situ

סקר להערכת תפוצת המין מגוש הר מירון ומזרחה. בדיקת המעמד הסיסטמטי של המין לעומת שום שחור.

<p>הצמח – גיאופיט בעל בצל, עלים המתחברים לגבעול מתחת לפני הקרקע, אין להם ריח שם שום. הצמח בגובה 5-20 ס"מ (שום שחור גבוה הרבה יותר). עלי העטיף לבנים והשחילה ארגמנית עד שחורה בזמן הפריחה. זירי האבקנים משולשים עם בסיס ארגמני הנראה כטבעת (בשום שחור הבסיס הארגמני מתבהר בהדרגה ואינו נראה כמו טבעת בפרח).</p> <p><u>פעולת מינימום</u>: ניטור 2 אוכלוסיות בהר מירון (אזור שביל הפסגה) ואוכל נוספת בכרם בן-זמרה. המדדים: גודל כתם, מספר פרטים כללי ומספר צמחים פורחים. בדיקה סיסטמטית (מתבצעת בימים אלו).</p> <p><u>פעולת מקסימום</u>: סקירה מקיפה של כל גוש הר מירון ומזרחה לקבלת מידע על כל האתרים בהם הצמח נאסף וגילוי אתרים חדשים. כמו כן לימוד הסכנות לאוכלוסיות שמחוץ להר מירון.</p> <p>מועד לסקרים ולניטורים – סוף מארס – אמצע אפריל.</p>	
---	--

תוכנית לשימור ex situ

העתקת 50 פרטים לגן הבוטני בגבעת רם ואולי לגינת בית ספר שדה הר מירון כגיבוי לאוכלוסיית הר מירון. ריבוי צמחים אלו מזרעים. הערכת שימור זרעים בבנק הגנים.

ועדה מקצועית לשימור צמחים אדומים

Allium tardiflorum (Alliaceae)	שום סתווי (שומיים)
--------------------------------	---------------------------

תמצית מצב קיים לפי הספר האדום ומקורות אחרים

מספר אדום	3.2 (נדירות 2, פגיעות 0, אטרקטיביות 0, אנדמיות 4 - ישראל בלבד)
מספר אתרים ופירוט	הצמח גדל בישראל רק <u>בכרמל</u> , ב-11 אתרים, ומוערך כי יש כ-15 אתרים. כל האתרים נמצאים בחלקו הצפוני והגבוה של רכס הכרמל - נחל בן-דור, נחל נשר עליון, מחצבת ח'רייבה, שלוחת יגור-סבך, הר ערקון, הר שוקף, נחל אורן עליון מבקעת אלון עד לגזרת עוספיה - דלית-א-כרמל, נחל נץ, גבעת בית-אורן, יערות הכרמל, הר שוקף.
גודל אוכלוסיות	האוכלוסיות בנות מאות פרטים
בית גידול	מדרונות קירטוניים בחורש חצי מוצל על קרקע רנדזינה, ומדרונות סלעיים וטרשי גיר ודולומיט באזור ההררי של הכרמל.
המלצת הספר האדום לשימור	מומלץ לנטר את האוכלוסיות בכל האתרים בטווח רב-שנתי וללמוד על מגמות שינוי, אם ישנן, ומכך לגזור מדיניות מימשק.
הגנה בחוק	לא מוגן
מצב שימור בטבע	רוב האוכל נמצאות בתחום שמורות טבע, אין סכנה ברורה מיידית לרוב הפרטים, להוציא סגירת חורש ודריכה בשולי שבילים.
מצב שימור ex situ	כ-50 פרטים במיכלים ובשטח הגן הבוטני בגבעת רם.
בנק הגנים	לא נמצא באוסף

הערכה ותוכנית לשימור in situ

סקר להערכת תפוצת המין באתרי הכרמל המוכרים וביניהם.

<p>הצמח – גיאופיט בעל בצל, עלים דקים. צמח גבוה בגובה 35-60 ס"מ. דומה לקבוצת שום האבקנים אולם הפריחה מתרחשת בסתיו לאחר התייבשות העלים והשורשים.</p> <p><u>פעולת מינימום</u>: ניטור 3 אוכלוסיות בכרמל. – גבעת ההגנה, נחל נשר עליון</p> <p><u>פעולת מקסימום</u>: סקירה מקיפה של כל אזור הכרמל הגבוה הצפוני. איתור עוד אוכלוסיות ובדיקת הרגישות שלהם ללחץ מטיילים וגורמים נוספים.</p> <p>עונה מועדפת לסקרים: ספטמבר- אוקטובר</p>	
--	--

תוכנית לשימור ex situ

שימור הצמחים בגבעת רם, יצירת אוכלוסיה בת קיימא שלהם בחלקת הים התיכון של הגן. העתקת 50 פרטים נוספים לגינת החי בר או גן מקלט אחר באזור הכרמל. גידול גם בגן הבוטני באוניברסיטת תל אביב. הערכת שימור זרעים בבנק הגנים.

ועדה מקצועית לשימור צמחים אדומים

Allium kolmannianum (Alliaceae)	שום קולמן (שומיים)
---------------------------------	---------------------------

תמצית מצב קיים לפי הספר האדום ומקורות אחרים

מספר אדום	5.3 (נדירות 4, פגיעות 2, אטרקטיביות 0, אנדמיות 4 - ישראל בלבד)
מספר אתרים ופירוט	הצמח נמצא עד כה רק <u>בנגב הצפוני</u> בשני אתרים: מצפון לבאר שבע וליד דימונה. היות שהפריחה מתרחשת בעונה יבשה וחמה בנגב, בה יש מעט סקרים וטיולים, מוערך כי הצמח נמצא בכעשרה אתרים.
גודל אוכלוסיות	האוכלוסיות בנות מאות פרטים
בית גידול	מישורי לס וחול במדבר באזור בו יורדת כמות משקעים ממוצעת שנתית של 100-200 מ"מ, בשליטה של יפרוק המדבר ובני שיח אחרים.
המלצת הספר האדום לשימור	יש לערוך סקרי שדה מדוקדקים בחודש מאי בנגב הצפוני באזורי הלס שמצפון לבאר שבע וממזרחה לכיוון ערד ודימונה בכדי לאתר אוכלוסיות נוספות ובכדי לקבל תמונת מצב עדכנית על מין ייחודי זה בארץ. יש לאסוף מיידיית דגימות של שום נדיר ואנדמי זה מצפון באר-שבע לפני התפשטות הבינוי ולגדלם בגני מקלט ובגנים הבוטניים.
הגנה בחוק	לא מוגן
מצב שימור בטבע	רוב האוכל' בשטחי מרעה וייעור. נמצאות בסכנה מוחשית.
מצב שימור ex situ	לא קיים באף אחד מהגנים
בנק הגנים	לא מצוי באוסף

תוכנית לשימור in situ

<p>הצמח – גיאופיט בעל בצל. דומה לקבוצת שום האבקנים, אבל הפריחה בסוף מאי, המתחל אינו נקרע בחלקו התחתון והפרחים נוטים רק לכיוון אחד.</p> <p><u>פעולת מינימום</u>: ניטור אוכלוסיית באר-שבע צפון וגידור חלק ממנה.</p> <p><u>פעולת מקסימום</u>: סקירה מקיפה של כל הנגב הצפוני למציאת אתרים חדשים – לבקש מעוז גולן לעשות זאת ולבקש מסירת הנתונים..</p>	
--	--

תוכנית לשימור ex situ

<p>איסוף צמחים זרעים מ-50 צמחים מאוכלוסיית באר-שבע וגידולם במיכלים בגן מקלט מדברי – חי רמון..</p> <p>לימוד דרכי הריבוי של הצמח ויצירת אוכלוסיות גיבוי בגן הבוטני בירושלים. (הגן בתל אביב פחות מומלץ בגלל הלחות)</p>	
---	--

ועדה מקצועית לשימור צמחים אדומים

<i>Trifolium israeliticum</i> D. Zohary & Katzn. Leguminosae [Fabaceae (Papilionaceae)]	תלתן ישראלי קטניות (פרפרניים)
--	--------------------------------------

תמצית מצב קיים לפי הספר האדום ומקורות אחרים

4.2 (אנדמיות – 4 [יש טעות בספר האדום]; נדירות – 3; פגיעות – 1) ידועים כ-25-30 אתרים (בספר האדום מצוינים רק עשרה), לפי הערכתי המספר כפול.	מספר אדום
צפון הגולן – נחל זזיתן, הר שיפון, ממזרח לתל עסניה, מדרונות מעל שמיר גליל עליון – רמת דלתון, כרם בן-זמרה עמק החולה – מפגש פלגי הירדן גליל תחתון – הר השאבי (רכס יטבת), צומת גולני, אלון תבור שרון – שמורת חרוצים-בני ציון, שמורת אירוסים נתניה שומרון – חרבת כרכוש (ליד אריאל) בכל האתרים כמה עשרות עד כמה מאות פרטים, בשטחים שגודלם ממטרים רבועים ספורים עד כמה עשרות מ"ר	מספר אתרים
קרקעות מהודקות וחשופות בבתה, שולי חורש ושולי שדות, בסוגי קרקע ותשתית מגוונים, בחבל האקלים הים-תיכוני (הגדרת בית הגידול בספר האדום אינה נכונה)	בית גידול
איתור מחדש באתרים בהם נמצא בעבר. ניטור האוכלוסיות של בני-ציון ונתניה לא מוגן	המלצת הספר האדום לשימור
מין חד-שנתי שאינו אטרקטיבי והוא עמיד מאד לרמיסה. אין צורך לשמור על פרטים, אלא לאתר אוכלוסיות ולשמור את בית הגידול במקום. זהו מין סינפטוכורי ולכן יש צורך אקוטי של שמירה על האתר הספציפי בו נמצא. בית הגידול פגיע במידת מה	הגנה בחוק
בנק הגנים	מצב שימור בטבע
יש – 2011 שמורת אירוס ארגמן (יאיר אור), חרבת כרכוש בשומרון (עפרה פרידמן) איסופים ישנים של ספי כצלסון מגליל תחתון וגליל עליון נמצא גם בריבוי על ידי זריעה בגלל מיעוט זרעים שנאספו	מצב שימור ex situ
	בנק הגנים

תוכנית לשימור in situ

מעקב ביצוע	פירוט פעולות מעשיות מוצעות	סוג הפעולה
צריך להיעשות ע"י חולית סקר ייעודית	אימות נוכחות הן באתרים הידועים כיום, והן באתרים (עשרות אתרים) בהם נרשם בעבר ומהם אין תצפיות בעשורים האחרונים	אימות נוכחות
רט"ג	שמורות טבע: נחל זזיתן, רמת דלתון, הר השאבי, בני-ציון ואירוסים נתניה.	אתרים מועדפים לשימור
הניטור צריך להיעשות ע"י חולית סקר ייעודית	מעקב אחר אוכלוסיות רמת דלתון, הר השאבי והשמורות בשרון, הכולל ספירת פרטים וניטור שטח האוכלוסיה	ניטור דמוגרפי
רט"ג	גידור של השטחים בהם הוא גדל בשמורות כדי למנוע הרס אקראי. הוספת זרעים ממקור קרוב באוכלוסיות מדולדלות	ממשק תחזוקה ותגבור בשדה
?	במידה ואכן נעלם מאתרים פתוחים בהם היה ידוע בעבר, השבה על ידי זריעה.	השבה לאתר היסטורי
	אין צורך	איכוס באתר חדש

תוכנית לשימור ex situ

מעקב ביצוע	פירוט פעולות מעשיות מוצעות	סוג הפעולה
רט"ג ובקרה פנימית של הגנים	תל-אביב (מאוכלוסיות השרון) ירושלים (מאוכלוסיות השומרון)	גידול בגנים בוטניים
רט"ג	שמורת גמלא וכוכב הירדן – ממקור קרוב ג"ת או גולן	גידול בגני מקלט רט"ג
	לא	גידול בגינות פרטיות
	לא	גינן

ועדה מקצועית לשימור צמחים אדומים

בנק הגנים וועדת המינים הנדירים תחת המטריה של רט"ג	המשך האיסופים וגם גידול מאוכלוסיות שמהם נאספו מעט זרעים.	בנק הגנים
--	---	-----------

זהו צמח חד-שנתי נחבא אל הכלים, שקשה לזהותו. הצמח גדל בבית גידול פגיע למדי, אך הוא עצמו עמיד לפגיעה. העלמותו נובעת מפגיעה בבית הגידול. קשה לזיהוי שכן הוא דומה למיני תלתן קרובים, במיוחד לתלתן תת-קרקעי. הצמח ידוע משבע גלילות, חשוד כנכחד מאחת (רמת מנשה) ויש סיכוי (אם יוקצה לכך מאמץ איתור) למצוא אותו בשאר הגלילות הים-תיכוניות. כשליש מהאתרים הידועים על פי הספר האדום נמצאים בשמורות טבע ויש להשקיע את מאמץ השימור שם. מומלץ להמשיך במחקר טקסונומי לבירור מעמדו ביחס למינים הקרובים.

פעילות מינימום:

- א. סימון, גידור ושמירה על האוכלוסיות הידועות בשמורות.
- ב. מעקב פעם בשנה אחר מצב האוכלוסיות – מספר פרטים וגודל השטח.

פעילות מקסימום: כל האמור בפעילות המינימום ובנוסף לכך -

- א. איתור וניטור (גודל אוכלוסיה, שטח אוכלוסיה) באתרים בהם גדל בעבר (מרץ-אפריל).
- ב. עדכון של מאגרי הנתונים על האוכלוסיות ברט"ג ובמאגר רת"ם בהתאם לממצאים
- ג. גידול בגני מקלט – גנים בוטניים, בנק הגנים וגנים של רט"ג. לא מומלץ לגדלו בגנים פרטיים כי זעיר, לא אטרקטיבי וקשה לזיהוי.
- ד. ריבוי מזרעים (בבנק הגנים?) והשבה לאתרים מהם נכחד

